Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 187 (14298) | 1976 оной августын 10, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА ҮДЭР БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй „Заганский" колхозуудта үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ урагшатай ябуулагдана

ХҮСЭНДӨӨ ОРОБО

Хэжэнгын аймагай ажалшад ниитынгээ малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахын тулада мүноо тэмсэнэ. Һүүлэй мэдээгээр 6.846 гектар газарай ногоон сабшагдаад байна. Энээнэй 4.668 гектарынь хуряагдаба. Хамта дээрээ 28.730 центнер үбhэн hүрилэгдөө, 2.140 тонно сенаж дарагдаа. 67 тонно ногооной гурил татагдажа мэшээглэгдээ. 487 тонно набшаhата тэжээл бэлэдхэгдээ. Энэ хүдэлмэри бүри эршэдэжэ, хүсэндөө орожо байна.

В. ДАЛАЕВА.

ХУРА БОРООДО ҺААТАНГҮЙ...

▽ Тус колхоздо үдэр бүри 1,5 мянган центнер үбhэн hүрилэгдэжэ, 2 мянган центнер сенаж дарагдаба. ▽ Гектарай 26 центнер үбhэн абтана. ▽ Бүхы үбhэеэ хүдэлмэриин 20 үдэр соо хуряажа дүүргэхэ зорилготой.

Гансашье энэ жэлдэ иимэ байдал тохёолдоо бэшэ. Жэшээнь, үнгэрhэн жэлнүүдтэшье үбhэ хуряалгын халуун хүдэлмэриин түлэг эхилээд байхада, эндэмнай хура бороо ходо орожо, бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулдаг байгаа Мүнөө баhал нэгэ-хоёр үдэр наратай байгаад, гэнтэ аадар лана, бороо ороно.

Теэд тэнгэри hаатуулна гээд, энэ үедэ гараа хабсараад hууха саг бэшэ.

Манай колхозой ажалшад сагай уларилай ушаруулhан иимэ орёо бэрхэтэй байдалые өөhэдынгөө эмхитэй hайн, габшагай шанга ажалаараа нэгэнтэ бэшэ дабан гаража, малайнгаа эдихэ тэжээл саг соонь бэлэдхэжэ абадаг юм. Мүнөө жэлдэшье ажахыдамнай үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ муу бэшээр ябуулагдана гэхэдэ алдуугүй.

Эгээл энэ үедэ манай колхозойхид бүхы хүн зоноо, машина техникынгээ хүсэ элсүүлэн табижа, ажалынь зүбөөр эмхидхээд, хамаг арга боломжоёо хэрэглэжэ хүдэлдэг заншалтай. Мүнөө ажахыда үдэр бүри 350 — 400 шахуу хүн үбhэ хуряалгада, сенаж даралгада гаража хүдэлнэ.

Сагай уларилай таарамжагүй байhаниие хараада абажа, сабшагдаhан ногоое нэгэ-хоёр үдэр наранда хэбтүүлжэ hэлин хатаагаад, хуряалга, hүрилэлгэдэ бүхы хүнүүдээ, техникээ табиhан бэеэрээ түргэнөөр суглуулжа абанабди. Колхоздо гүйсэд оньhожоруулагдаhан 3 звено, ажалаа морёор, гараар хэдэг үшөө 2 звено хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэр бүри дунда зэргээр хамтадаа 1,5 мянган центнер үбhэ hүрилнэ. Бүхы үбhэн тракторай шарганууд дээрэ сомогдоод, нэгэ газарта суглуулагдана.

Тингэжэ июлиин 24-hөө хойшо колхоз дотор хамта 5500 центнер үбhэн hүрилэгдэжэ абтаа.

Ногооной ургаса яhала hайн. Сабшалангай га бүхэнhөө дунда зэргээр 26—27 центнер үбhэн хуряагдана. Энээнhээ үшөөшье hайн, гектарай 35 центнер үбhэнэй гарахаар сабшалан бии. Илангаяа үнинэй луговод Нестер Иванович Алексеевэй харууhалжа уhалhан сабшалангай ногоон hайн.

Үбhэшэдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ мүнөө үеынь Иван Васильевич Платоновой хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдаhан звено эрхимлэжэ ябанхай. Эдэнэр ажалаа ехэ шадамараар эмхидхэжэ, сабшаhан үбhэеэ хура бороодо нэгэшье оруулангүй саг соонь хуряажа абана. Бүхыдөө 12 хүнhөө бүридэhэн, найман трактортай тус звено үдэр соо 400 центнер хүрэтэр үбhэ hүрилдэг. Эхилhэнhээ хойшо үсөөн үдэр хүдэлбэшье, эдэнэр 1800 центнер үбhэ хуряажа абаа гэхэ гү, али тэжээл бэлэдхэхэ бүхы түсэбэйнгөө 30 гаран процентые дүүргээ. Машина, техникэ хэрэглэхэ аргагүй, уhа намаг, бургааhа шугытай газарнуудта үбhэ сабшажа хуряажа байhан багашаг звенонууд соохоо Сафрон Егорович Алексеевэй звено эгээл ехэ гэхэ гү, али 1000 үлүүтэй центнер үбhэ сомоо. Эдэнэр сабшалангай ногооной ехэнхиинь морин косил каар, гар хажуураар сабшажа, hайнаар нэгэшье гээлтэгүйгөөр абана.

Сагай уларилые хараада абан, энэ жэлдэ сенаж шадаал hаа ехээр дараха гэжэ оролдонобди. Июлиин 22-hоо хойшо бүхыдөө 16 мянган центнер сенаж шулуун ханатай хоёр нүхэндэ хэгдэжэ, hайнаар хушагдаа гэхэ гү, али түсэбнай үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Тингэбэшье энэ ажал үргэлжэлүүлэгдэhээр. Үшөө 4,5 — 5 мянган центнер сенаж дараха зорилготойбди. Юуб гэхэдэ, урда жэлнүүдтэ эндэмнай сенаж hайн шанартайгаар дарагдажа, үбэлэй сагта энэ шэмэтэ тэжээлые үнеэд, шахамал үхэр, хурьгатай хонидто элбэгээр эдюулжэ, амташанхайбди.

Мүнөө агроном мелиоратор Н. Л. Леоновой хүтэлбэрилдэг тусхай бригадада 20 гаран трактор, машина сенаж даралгада хүдэлнэ. Үдэр соо 2 мянга үлүүтэй центнер сенаж нүхэндэ хэгдэнэ.

Энээнhээ гадна, АВМ-0,4 түхэлэй агрегат үдэр hүни хүдэлгэгдэжэ, түрүүшын 1000 центнер витамин элбэгтэй ногооной гурил татагдаад байна. Саашадаа үшөө 2 мянган центнер тиимэ тэжээл бэлэдхэгдэхэ юм.

Ажалайнгаа эршэ hуладхангүй, эмхидхэлыень үшөөл hайжаруулан, шадаал hаа богони болзор соо бүхыдөө 18 мянган центнер үбhэ hайн шанартайгаар абахын түлөө манай колхозойхид бүхы хүсэ шадал, арга боломжоёо элсүүлэн хүдэлнэ.

В. КОЛМАКОВ.
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой түрүүлэгшэ.

ФОТОРЕПОРТАЖ

ТУБАЕВАЙ ЗВЕНО ТҮРҮҮЛНЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хуушанай луговоднуудай нэгэн Бальжинима Чагдуров энэ жэлдэ даажа абаhан 400 гектар сабшалан дээрээ ногооной үндэр баян ургаса ургуулаа. Энэ нүхэр ...даэр наhатай болобошье, ... хүнгэн сарюун занн... залуушуултай зэргэсэн, ... бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тиигэнгүй яахаб даа. Угаа ... хүлhэ гаргажа ургуулhан үбhэ ногоогоо өөрынгөө гараар хуряалсахада ...той» ха юм.

Луговод Бальжинима Чагдуров үбhэ сомолгодо өөрөө ..., звеногойнгоо хахүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ. Тэрэ комсомолой гэшүүд ... Дашиев, Баир Очиров гэгшэдтэ хандан:

— Адхашье үбhэн гамтай. ...тэ хоролтогүйгөөр, шэмэ шанартай зандань хуряагаа hэн ... ёhотой тэжээл ... — гээд заабари үгэжэ байгаа hэн.

Наhаараа залуушье hаа, ... башарhан, hүбэлгэн ... гэжэ суурхаhан Жаргал Шарапов hүри нюруулхадаа япала бэрхэ болонхой. Балдан Шарапович Тубаевай эрхилдэг звенодо үбhэ хуряалгын хүндэ хүшэр ажал оньпожоруулагдаhан. Энэ звеногой эбтэй зетэй 16 гэшүүд Дунда-Юрөөгэй дүрбэн зуун гектар сабшалангые богони болзорто, эрхим шанартайгаар хуряаха зорилготой. Луговод Чагдуровай ургуулhан сабшалан дээрэhээ гектарай 12—15 центнер hайхан үбhэн абтана. Сабшалангай энэ талмайhаа Тубаевай звено 6.600 центнер үбhэ абахаар хараална. Мүнөө тэдэнэр сабшалангай хахадыень сабшажа, гээлтэ хоролтогүй хуряажа абанхай. Колхозой тэжээл бэлэдхэдэг 12 звеногой хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Тубаевай даадаг звено түрүү зэргэдэ ябана.

Тус звеногой ажалай амжалта техникые зүбөөр, үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаhанhаа дулдыдана. Энэ звенодо мөөртэй 3 трактор, тракторта шагтагалха косилканууд, тармуурнууд, hүри сомохо болон бусад элдэб түхеэрэлгэнүүд үгтэнхэй. Үбhэ тармажа ябаhан Гонгор Доржиев трактораа байлгангүй тойрожол мэдэнэ. Үбhэнэй баалнууд захагүй үргэнөөр жэрыжэл байна.

Механизатор Зинор Шахурович Ахметшахировтай хөөрэлдэхэдэмнай:

— Наранай халуун, ажалай халуун шангадажал байна, тэсэхэл хэрэгтэй. Энэ жэлдэ ногоон hайн. Хүдэлхэдэшье урматай. Абаhан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэмнай лабтай, — гэжэ мэдүүлээ hэн.

Р. БАЛДАНОВ.
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: звенодо үбhэ тармалга түлэг дундаа; дорохи зурагта Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговод Бальжинима Чагдуров (дундань) үбhэшэдтөө заабари үгэжэ байна; залуу механизатор З. Ш. Ахметшахиров.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.
Сэлэнгын аймаг.

НОГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛДЭНЭ

Яруунын аймагай «Дружба» колхоздо ногооной гурил татажа гаргадаг АВМ-0,4 түхэлэй түхеэрэлгэ яhала hайнаар хүдэлгэгдэнэ. Хүдэлмэриин хэдэн үдэр соо 19 тонно эрхим шанартай гурил татагдажа, мэшээглэгдэбэ. Тиихэдээ сүүдхэ соо хоёр тонно гурил гаргагдана

Энэ түхеэрэлгые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ зорилгоор тэрэниие хүдэлгэжэ байhан зоной ажалые хоёр халаанаар эмхидхэн ябуулжа эхилбэ. «М. Белобородов, В. Цыремпилов гэгшэд эдэ халаануудые хүтэлбэрилдэг юм. АВМ-0,4 түхеэрэлгэмнай арба гаран жэл соо хүдэлгэгдэнэ. Тиимэhээ адагынь 200, эрхимынь 300 тонно ногооной гурил татажа гаргаха зорилго хүдэлмэришэдэйнгөө урда табяабди», — гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ Содбо Галсанович Цыренов хөөрэнэ.

Д.-Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

ЭРДЭМТЫН ЛЕКЦИ БОЛОБО

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ, СССР-эй социологуудай ассоциациин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн, философиин эрдэмэй доктор, профессор А. Г. Здравомыслов Буряадай филиал ерээ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэриин ёhоор ниитын эрдэмэй зорилгонууд гэhэн асуудалаар профессор А. Г. Здравомыслов эндэ Буряадай филиалай конференц-зал соо лекци уншаhан байна. Буряадай филиалай hалбаринуудай эрдэмтэд эндэ суглараа.

Профессор А. Г. Здравомыслов Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын аймагуудаар ябажа гараба.

Манай корр.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА УРГАСА ХУРЯАЛГЫН МАШИНА, ТЕХНИКЭ ХЭР ЗАҺАБАРИЛАГДАНАБ?

1976 оной августын 1-нэй мэдээн
(Техникэ заhабарилха түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Таряа хуряаха комбайнууд	Силосэй ургамал хуряаха комбайнууд	Таряа хадаха жатканууд	Хартаабха хуряаха комбайнууд	Ороохо сэбэрлэхэ оньhон машинанууд
Баргажанай	68	66	63	68	59
Баунтын	100	100	—	—	—
Бэшүүрэй	71	80	59	50	69
Зэдын	79	91	82	100	71
Яруунын	40	67	45	100	71
Загарайн	57	55	37	65	89
Захааминай	61	87	68	100	76
Кабанскын	77	93	69	49	81
Хэжэнгын	66	69	72	100	73
Хурамхаанай	67	85	77	100	48
Хяагтын	56	82	63	45	76
Мухар-Шэбэрэй	54	61	51	34	74
Прибайкалиин	72	76	74	68	100
Хойто-Байгалай	75	—	—	—	—
Сэлэнгын	55	66	59	86	97
Түнхэнэй	70	83	55	48	76
Улаан-Үдын	57	70	63	43	61
Хориин	64	63	77	—	74
Республика бүхыдөө	63	75	62	52	76

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

Студентнэр хабаяа харуулна

Буряадай республикада студентнэрэй барилгын 100 гаран отряд мүнөө жэлдэ арадай ажахын элдэб hалбаринуудта хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ отряд бүхэн колхоз, совхозуудта туhа хүргэн, заатагүй малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаха байна. Зарим отрядууд иимэ хүдэлмэри хээд байна. Августын 1-нэй үдэр студентнэрэй барилгын ехэнхи отрядууд ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлөө.

Манай корр.

ХҮДЭЛМЭРИЩЭДЭЙ БҮЛЭДЭ НЭМЭЛТЭ

Техническэ мэргэжэл олгуулдаг Улаан-Үдын 13-дахи училищи дүүргэhэн 122 залуушуул баяр баясхалангай оршон байдалда Буряадай томо предприятинуудай нэгэн — ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй бүлэдэ оруулагдаба. Эдэнэй олонхидынь электровоз болон тепловозой слесарьнууд юм.

Локомотив-вагон заhабарилгын заводто залуушуулые хүдэлмэришэдэй бүлэдэ ёhолон абаха хэрэг заншалта болонхой. Ёhололой үедэ тус училищи дүүргэhэн комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрилэгшэ, коммунис ажалай ударник, ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүн, горсоведэй депутат Станислав Николаев заводой комсомол болон залуушуулай зүгhөө үгэ хэлээ. Тиихэдэ заводой үнинэй хүдэлмэришэн, инструментальна цехэй токарь, Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеев үгэ хэлэхэдээ, эхэ эсэгэнэрэйнгээ ёhотойл халаан болобо гээшэт гэжэ тэмдэглээд, хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндые дээрэ үргэн ябахыень уряалаа.

Мүн эндэ залуушуулай хүдэлмэришэд болоhон тухай заводой начальнигай захиралта уншагдаа. Училищи дүүргэгшэдтэ мэргэжэлэй үнэмшэлгэ, ажалай дэбтэр барюулагдаа. Тиихэдэ hайнаар hураж гараhан залуушуулда слесариин хүдэлмэридэ эгээн шухала зэмсэг — түлхюурнүүдэй суглуулбари барюулагдаhан байна.

ЛВРЗ-дэ тус училищи дүүргэhэн олон хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд бии. Тэдэнэй нэгэн — Социалис Ажалай Герой А. Н. Аширов.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

АРЮУН ҺАЙХАН ҮҮСХЭЛЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭНЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев кубаниинхидта зорюулhан бэшэг соогоо Краснодарска хизаарай ажалшадай жэшээ областьнуудта, хизаарнууд болон республиканuудта, районуудта, колхозууд болон совхозуудта үргэнөөр дэмжэгдэхэ, тэрэниие бүхы Совет арад ехэхэн халуунтайгаар хүлеэн абаха аабза гээд батаар цайдаhанаа мэдүүлээ hэн. Мүнөө Воронежско, Полтавска, Ураалай, Волгоградска областьнуудай, Чечено-Ингушска, Хойто Осетиин, Дагестанай автономито республиканууд дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялгануудые абаба.

Энэ жэшээ дахагшад бүрил олошоржо байна.

Харьковай областиин ба Кабардино-Балкариин АССР-эй ажалшад шэнэ шатануудые тодорхойлоо.

Августын 3-да, Харьковта, областиин партийна ажахын эдэбхитэдэй суглаан боложо, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахын продукци бүри ехээр үйлэдбэрилэн бэлэдхэхэ тухай партийна, совет болон ажахын органуудай даабаринуудые хаража үзэбэ. Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь И. И. Сахнюк, партиин Змиевскэ райкомой секретарь А. С. Пушкарев, Великобурлукска районой «Красная волна» совхозой оньhожоруулагдаhан звеногой звеньевой, Социалис Ажалай Герой А. Т. Землелый, Барвенковскэ районой «Жовтень» колхозой комбайнер Г. М. Коноваленко болон бусад үгэ хэлэхэдээ, областиин ажалшад кубаниинхидай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэбэ гээд тэмдэглэhэн байна. Харьковска таряашад нэгэ миллионhоо дээшэ тонно ороохо Эхэ оронойнгоо амбаарта адхаха гэжэ шиидэбэ. Энэнь түсэбhөө, мүн түрүүн абтаhан уялгануудhаань үлэмжэ ехэ болоно.

Энэ жэлдэ ажахынууд ороохото ургамалнуудай тарилгын талмайнуудые ехэ болгоо. Тэдэнэр түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 73 мянган гектар ехээр тарилга хээ. Эрхим шанартай үрэhөөр агротехническэ тон богони болзор соо ороохото ургамалнуудай тарилга үнгэргэгдэhэн байна. Колхозниигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэн шэн габьяатайгаар ажаллаhанай ашаар, сагай уларилай хэды муушье hаа, полинууд дээрэ hайн ургаса ургуулагдаа. Мүнөө бүхы районуудта ороохото ургамалнууд хуряагдажа байна. Хуряалгын мянга шахуу отрядууд полинуудта гаргагдажа, хүдэлмэриеэ комплекснoор ябуулна. Машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ, ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулнагүй.

Ороной мэдээжэ механизаторнуудай жэшээ дахаха вуураа, Социалис Ажалай Геройнууд Барвенковскэ районой «Жовтень» колхозhоо Г. М. Коноваленко, Кегичевскэ районой «Кегичевка» совхозhоо Н. Д. Гебич, Золочевскэ районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозhоо С. Д. Нарижный, тэрэшэлэн Сахновщинска районой «Большевик» колхозhоо Ф. Ф. Бережняк болон бусад шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулха зуураа, туд бүридөө 6000—8000 центнер ороохо сохижо гаргаhан байна. Барвенковскэ районой «Ильичевка» совхозой механизаторнууд 5100 гектар талмай дээрэхи эртын ороохото ургамалнуудые хүдэлмэриин найман үдэртэ хуряаhан, комбайн бүринь сүүдхэдээ дунда зэргээр 102 тонно ороохо сохиhон байна.

Машинын жолоошод Н. Ф. Суворов, Л. Н. Юхновский, Г. М. Белоус, А.А. Жекова гэгшэд таряа хадалга дээрэ гайхамшаг hайнаар ажаллана, сүүдхынгээ даабаринуудые 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Область дотор саахарай свеклын элбэг баян ургаса абахада зэшатай hайн арга боломжо тохёолдоод байна. Эдэ бүхы тарималнууд оньhожоруулагдамал звенонуудта бэхилэн үгтөө. Тэдэнэр саахарай свекло ургуулгын түрүү технологи хэрэглэнэ. Свекло ургуулагшад уялгануудаа дахин хаража үзөөд, 3 миллион тонно саахарай свекло гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидэбэ. Энэнь түсэбhөө 900 мянган тонноор ехэ болоно. Тэрэшэлэн наран сэсэг, овощ болон хартаабха гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудые үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Ургаса хуряалгын харюусалгатай үе соогуур хүдөөгэй ажалшад мал ажалай тэжээл бэлэдхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулна. Эндэхи ажахынууд түсэбhөө 1,5 дахин ехэ сенаж бэлдэбэ. Ногооной гурил үйлэдбэрилхэ уялга дүүргэгдээ.

Малай тэжээл нэмээхын тула бии байhан хамаг арга боломжонуудые — жнивын доогуурхиие, хоёрдохёо таригдаhан ургамалнуудые, кукурузын узуурнуудые, наран сэсэгэй буурсагуудые, саахарай свеклын эшэ набшануудые, олон жэлэй ургамалнуудай хэнзэ ногооe хэрэглэхэ тухай эдэбхитэдэй суглаан дээрэ шиидхэгдээ.

Ажахын үбэлжэлгэдэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээлиүүдые бэлэдхэхэ уялгануудаа 120 процент шахуу дүүргэхые хараалба. Эдэ бүхы ушарнууд мал ажалай ашаг шэмэ худалдаха, гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ арга олгохо юм.

Энэ жэлдэ Харьковска областиин фермэнүүд мяха — 25 мянган тонно, hү — 65 мянган тонно ехээр, үндэгэ 35 миллион олоор гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидэбэ. 1975 оной январиин 1-хитэй сасуулхада, эбэртэ малай тоо толгойе 12 мянгаар, үнеэдэй тоо 8.3 мянгаар олошоруулха гэжэ хараалагдаа.

Мүн арадай ажахын бусад hалбаринуудай — промышленностиин, транспортын, барилгануудай хүдэлмэрилэгшэд кубаниинхидай үүсхэл дэмжэбэ.

(ТАСС).

КУБАНИИНХИДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

УЛЬЯНОВСКА, РЯЗАНСКА, РОСТОВСКО ОБЛАСТЬНУУДАЙ ТАРЯАШАД ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭҺЭН УЯЛГАНУУДЫЕ АБАБА

Ульяновска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургасаhаа 1 миллион 450 мянган тонно ороохо гүрэндөө худалдаха гэhэн шэнэ уялга абаа. Энэнь урда тээнь абаhан уялгануудhаа 550 мянган тонноор ехэ байна. Тэрэшэлэн наран сэсэг, саахарай свёкло, хартаабха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Шэнэ ургасын таряан бэлэдхэлэй пунктнуудта орожо эхилэнхэй.

Рязанска областиин партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан колхозууд, совхозуудай абаhан дээшэлүүлэгдэмэл уялгануудые зүбшэн хэлсэжэ, hайшааба. Гүрэнэй амбаарта 900 мянган тонно ороохо таряа тушааха гэжэ шиидхэгдээ. Энэнь урда тээхи уялгануудhаань 350 мянган тонноор ехэ байна.

Рязаниин таряашад 660 мянган тонно хартаабха, 600 мянган тонно саахарай свекло худалдахаbди гэжэ үгэеэ үгэбэ. Энэнь — түсэбөөр хараалагдаhанhаа hураггүй ехэ Овощ, тэрэ тоодо hонгино, мүн мал ажалай бүхы түхэлэй продуктнуудые худалдаха даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэхэ.

Эхэ оронойнгоо амбаарта 4 миллион тонно ороохо таряа оруулха гэhэн **Ростовско областиин** таряашадай шэнэ уялганууд эндэхи партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ hайшаагдаа. Энэнь түсэбhөө 488 мянган тонноор, урда тээнь абаhан уялгануудhаа 200 мянган тонноор ехэ болоно.

Гүрэндөө 500 мянган тонно овощ худалдаха гэhэн областиин колхозуудай ба совхозуудай шиидхэбэриие эдэбхитэдэй суглаан мүн лэ hайшааба. Энэнь түсэбтэ даабаринуудhаа үлүү байна.

Областиин малшад тогтоогдоhон хэмжээнhээ гадуур 18 мянган тонно мяха, 55 мянган тонно hү, 33 миллион үндэгэ худалдаха уялга абаа.

Ростовско комбайн бүтээгшэд кубаниинхидай үүсхэлые мүн лэ hайшааба.

(ТАСС).

ҮШӨӨЛ ҺАЙН БАЙХА ААД...

Таба-зургаан жэлэй саана эндэмнай нэгэ доро 2,5—3 мянган үхэр уянда байлгаад, шахаха тусхай ехэ байрануудай баригдажа эхилхэдэ, шэнэ совхоз эмхидхэхэ тухай хэлсээнэй болоходо эндэхи зарим зон гайхалсаһан юм. Өөһэдын тарялан, сабшалан, бэлшээри үгы аад, эды олон мал ажахынуудһаа суглуулжархёод, тэдэндэ юугээ эдюулжэ шахахабиибди гэжэ тэдэнэр һанаһан байгаа.

Тиигэжэ һанахань буруу бэшэ һэн. Никольско тосхон шадар хэр угһаа хойшо хүдөө ажахын нимэ эмхи гэжэ оройдоо байгаагүй юм. Юуб гэхэдэ, эндэ мал бариха газаргүй, жэжэ божо таряанайнь газарта гол түлэб тэндэхи спиртын заводой, мүн Улаан-Үдэ хотын хүн зон хартаабха таридаг байһан.

Хэды тиигэбэшье дүрбэн жэлэй саана эндэ мал шахалгын манай «Никольский» совхоз эмхидхэгдээд, тэрэ гэһээр муу бэшээр хүдэлжэ байна. Өөһэдын таряанай, сабшалангай мүртэй газаргүйшье һаа, жэл бүри 7 мянга үлүүтэй үхэр шахан таргалуулжа, мяханай комбинадта тушаанабди. Жэл бүри сэбэр ашаг олзошье бага бэшээр оруулнабди. Тусхайлбал, нёдондо совхоз жэл соо 7800 үхэр шахан таргалуулжа, тэдэнһээ бүхыдөө 4500 центнер мяха нэмээжэ абаад, гүрэндэ һайн шанартай, тарган мяха үгөө. Бүхэли жэл соо үхэрнүүдэй шэгнүүрые горитойгоор нэмээлгэжэ, һайнаар таргалуулаад, мяхалиг болгожо тушааһанай, нэмэлтэ шэгнүүр ехээр абаһанай ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ совхоз хамта 565 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа.

Өөһэдын тарялан, сабшалан, бэлшээриин газаргүй, ехэнхидээ үбһэ тэжээл холоһоо, бүри республикын газаа тээһээ зөөжэ, малаа шахажа байгаад, хайшан гэжэ нимэ үрэ дүн туйлагдана гээшэб гэһэн асуудал гарана. Нэн түрүүн тусгаар ехэ байрануудые түхеэрээд, үхэр малые эдеэлүүлхэ, уһалха хүдэлмэрине хуу оньһожоруулаад, тэдэнние үбэл, зунгүй һайн байрада ходо уянда байлгажа, тусхай рационоор шахахада түргэн таргална. Эдиһэн хоолоо һайса харюулна ха юм. Хоёрдохёор, ехэнхи хүдэлмэрине оньһожоруулаад байхада үсөөн хүн олон үхэр харууһална, ажалайнь гаргаша бага болоно.

Энэл даа мал ажалые промышленна үндэһэ һуурида оруулха тушаа хэгдэһэн түрүүшын алхам.

Манай совхоз республикын ажахынуудһаа шэгнүүр багатай, жэжэ, туранхай мал тушаажа абаад, тэдэниинень гурба һара соо шахажа, тарган, дундаһаа дээшэ шадалтай, тус тустаа 3,5—4 центнер татаха болгожо мяханай комбинадта ябуулдаг юм. Мал шахаха гэжэ түхеэрэгдэһэн долоон ехэ байра соо намартаа, үбэлдөө нэгэ доро 2500 үхэр байлгагдажа эдеэлүүлэгдэнэ. Харин хабар-зунай сагта тэдэмнай зарим тэды үсөөрдэг. Үбһэ тэжээл хомор болоно, мүн энэ үедэ үхэрнүүдые ажахы бүхэн өөрэдынгөө бэлшээри дээрэ адуулжа, шэгнүүрыень нэмээхэ аргатай байна ха юм.

Хашаа бүхэндэ 330 үхэр уянда байлгагдажа шахагдадаг. Тэдэниие 4 хүн харууһална. Үшөө нэгэ хүн нүгөөдүүлээ һэлгэжэ амаруулдаг. Байра соохи ехэнхи ажал оньһожоруулагданхай — бүдүүн тэжээл хубаарилжа үгэхэ транспортер, уһанай ходо урдан ерэжэ байха сорго, малай шэбхэ гаргаха түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ бии.

Шахамал үхэр бүхэндэ сүүдхын 2 килограмм хуурай талха таряанай зүйл, 3—4 килограмм һолоомо, үбһэн, 60 литр бурдууг, мүн энээн дээрэнь тэжээлэй эһээбэри, брикет, загаһанай фарш, пудрет гэдэг буйлуулһан шубуунай аргал гэхэ мэтэ зүйл нэмэгдэжэ үгтэнэ. Үхэрнүүдые тогтомол гурим соо зүб рационоор эдеэлүүлээд, садатарынь уһалаад, үдэр, һүнигүй нэгэ газарта уянда байлгаад эдеэлүүлхэдэ, шэгнүүрэнь муу бэшээр нэмээнэ. Байранууд соо үбэлдөө дулаан, харин зундаа һэрюун, һоно батаганаагүй байдаг.

Нёдондо жэл соо шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдөө дунда зэргээр 700 граммаар нэмээгдээ. Манай түрүү малшад Иосиф Павлович Борисов, Васса Ерасьевна Ефремова, Ирина Васильевна Котовщикова гэгшэд үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые бүришье ехээр, заримдаа сүүдхын 1000 грамм хүрэтэр нэмээдэг.

Зунай үедэ олонхи байрануудай сүлөө байһаниие хараада абажа, нёдондо түрүүшынхеэ тэдээн соо хонидые байлгажа шахаад туршаһан байнабди. Энэмнай һайн үрэ дүн харуулаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз, совхозуудһаа 1600 хонидые абаад июль, август һара соо байлгажа шахаабди. Тиигэжэ хонин бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр сүүдхын 201 граммаар нэмээгдээ. Намар тэдэнээ шэгнүүр ехэтэй, тарган болгожо тушааһанай ашаар бүхыдөө 17 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаабди.

Байгша эндо баһал тэды шэнээн хонидые Улаан-Үдын аймагай Оронгын, «Заветы Ильича» совхозуудһаа абаад шахажа байнабди.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай совхоз бүхыдөө 8 мянга шахуу үхэр шахан таргалуулжа, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые хамта 5000 центнерээр дээшэлүүлхэ зорилготой.

Гэхэтэй хамта, манайда дутуу дунда юумэн, үшөө шиидхэгдээгүй асуудал үшөөл бии. Ажахыдамнай тарялан, сабшалангай газар үгы шахуу гэжэ дээрэ хэлээ һэм. Энээнһээ болоожо, илангаяа хабар-зунай үедэ ажахынуудһаа мал олоор абажа шахаха аргагүй байнабди. Гадна зунай хоёр һарын үедэ эндэхи спиртын заводой заһабаригада байлгагдахадань малда эдюулхэ бурдууг гарахаяа болино ха юм. Тиигэжэ намартаа-үбэлдөө 2500 үхэр нэгэ доро шахадаг һаа, мүнөө оройдоол хоёр хашаамнай эзэлэгдэнхэй, 600 гаран үхэр лэ шахагдана. Хэрбээ үбһэ тэжээлээр таһалгарягүй гүйсэд хангагдадаг һаа, түхэреэн жэл соо бүхы байрануудаа һуладхангүй, мүнөөнэйхиһөө үшөө олон үхэр шахаха һэмди. Тээд аргагүй. Хоёрдохёор, хото, республикаһаа газаа тээ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ асархадамнай гаргашынь нилээд ехэ болоһоннинь гайхалгүй. Эсэстээ малай шэгнүүрээ нэмээһэнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэндэ нүлөөлһэниинишье ойлгосотой ааб даа. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ бидэ республикаһаа газаа тээ 577 тонно үбһэ, 976 тонно һолоомо бэлэдхэжэ зөөгөөбди. Энээнһээ болоожо, ажахыда абтаһан үхэрэй мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 146 түхэригтэ хүрөө. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа доошоошье һаа, мяхан гаргаша багатангаар абтана гэхын аргагүй бшуу.

Илангаяа өөһэдын тарялан, сабшалантай һаа, зунамарай үедэ шахамалнуудтаа ногоон тэжээл, корнеплодуудые эдюулжэ, талха таряа, үбһэ горитой алмаха һэмди. Мүнөө өөһэдынгөө багахан газар дээрэ тариһан зелёнкые оройдоол август соо үхэр, хонидто эдюулжэ шахаһанабди.

Үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ аргагүй дээрэһээ саашадаа шахамал малай шэгнүүр ехээр нэмээхэ, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула эдеэ хоолой, промышленна предприятинуудай үлэгдэл, шубуунай фабрикаһаа гарадаг аргал гэхэ мэтые үргэнөөр хэрэглэхэ болонобди. Мүн малай шэгнүүр түргэнөөр нэмээдэг элдэб антибиотигууд болон микро-хэрэгсэлнүүдые баһал хэрэглэхэ байнабди.

В. ПИВОВАРОВ.
Улаан-Үдын аймагай мал шахалгын «Никольский» совхозой директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын мал шахалгын түрүү звеногой гэшүүд (зүүн гарһаа) В. Е. Гашкова, Т. Г. Дроздова, И. П. Борисов болон А. И. Хромых гэгшэд.
М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ХОЁР АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДӨӨ

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

КПСС-эй Кабанскын райкомой һая болоһон бюрогой заседани дээрэ Ойморой совхозой партком, Каменскын автопредприятиин хүтэлбэри тоосоо бариба.

«Ажаһуудаг газартань хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ талаар Ойморой совхозой парткомой ябуулһан хүдэлмэри тухай» асуудалаар энэ парткомой секретарь Н. Д. Загинаев тоосоходоо, энэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулаабди гэжэ мэдүүлбэ. Хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг газарта лекци болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, клубууд, библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи яһала дээшэлнэ.

Гэхэтэй хамта дутуу дунданууд үшөөл горитой дайралдана гээд бюрогой баталан абаһан тогтоол соо сэхэ заагдана. Гадна нютагай Соведэй депутадууд-коммунистнуудай хүдэлмэри парткомой анхаралһаа гарашана. Залуушуулан, үхибүүдэй дунда ябуулагдаха хүдэлмэри һанаһанда хүрэмэ һайн бэшэ.

Ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар түрүү онол арганuудые нэбтэрүүлхэ хэрэг хэр зэргэ байнаб гэһэн асуудалда Каменскын автотранспортна предприятиин директор Г. Н. Шестаков тоосоо хэхэдээ харюусаба. Энээнэйнь үндэһөөр абаад харахада, дутагдалнууд олон гэһэн тобшолол хэмээр.

Жэшээлхэдэ, шанарай репсүүдые үнгэргэхэ, жолоошодой харюусалга дээшэлүүлхэ, уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл саашадань дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл согсолхо, олоной дунда нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөөнэй эмхидхэл һайжаруулха асуудалнууд үшөөл хүсэд һайнаар шиидхэгдээгүй байнаар.

А. КЛЮЧЕРЕВ.
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай областной Соведэй Президиум электрын хүсэ алмаха талаар промышленна предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 6 һарын дүн гаргаба.

Продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб 100 процент дүүргэжэ, электрын хүсэ хэрэглэхэ түсэбые 3,07 процентээр алмаһан Улаан-Үдын авиационно заводой коллективтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг 1875 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха тогтоол баталан абтаба. Урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн, электрын хүсэ хэрэглэхэ түсэбые 2,9 процент алмаһан Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллективтэ хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха болоо.

Электрын хүсэ алмаха, ашатайгаар хэрэглэхэ талаар амжалтатайгаар ажаллаһан «Теплоприбор», прибор бүтээлгын, локомотивна депогой коллективүүд онсо тэмдэглэгдээ.

Хандагатайн леспромхозой, Улаан-Үдын макаронно фабрикын, Кировэй нэрэмжэтэ, Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой, сабхи-һээмэ дарадаг фабрикын коллективүүд зайн гал түсэбһөө гадуур гаргашалаа гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Михаил Илларионович Майоров гушаад жэлэй туршада Хүрбын леспромхоздо модо отологшоор ажаллана. «Тэрэнэй энэ хугасаада отолһон модо вагонуудта ашабал, хэдэн состав болохо» гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдынь хэлсэдэг юм. Михаил Илларионович леспромхозой үнинэй, түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн. Майоровой даадаг бригада модо бэлэдхэхэ түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябадаг.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тус бригада 28.600 кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Бригадын гэшүүд модо отолхо 6 һарынгаа түсэб хахад һараар урид дүүргэжэ, леспромхоз соогоо эрхимлээ. Майоровой бригада бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 500 кубометр модо бэлэдхэхэ социалис уялга баталан абаад, хэлэһэн үгэеэ бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдоно. Тэдэнэй мэдэлдэ «Т-4» маркын нэгэ трактор, «Ураал» түхэлэй хюреонууд үгтэнхэй.

Леспромхозой директор Николай Николаевич Герасименко гэгшэтэй уулзажа, бригадир тухай һонирхон асуухадамнай тэрэ манда Михаил Илларионович Майоров тухай иигэжэ хэлэбэ.

— Михаил Илларионовичой даадаг бригада леспромхоз соогоо эрхим үрэ дүнгүүдые туйладаг. Урагшаа һанаатай. Һайхан сэдьхэлтэй ажалша бүхэриг хүн хадань тэрэниие нютагаймнай зон ехэ хүндэлдэг юм.

Зургаан үхибүүдэй эсэгэ ажалһаа сүлөө сагтаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Хүнэй түлөө ходо оролдожо, туһалхые хүсэдэг хадань Михаил Илларионович Майоровые аймагай Соведэй депутадаар, Хүрбын сомоной Соведэй депутадаар хэдэн дахин һунгаһан юм. Сомоной Соведэй депутат сессиин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, табигдаһан асуудалаар өөрынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлэдэг.

М. И. Майоров ажалдаа үндэр амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм.

Коммунис ажалай ударник М. И. Майоровой бригада мүнөө модо бэлэдхэлгээр августын график холо уридалажа ябана.

К. ЖАЛСАРАЕВ.
Хорин аймаг.

ТЭЛЭМБЫН МАЛШАД ТҮРҮҮЛБЭ

КПСС-эй, ВЛКСМ-эй Яруунын райкомуудай бюро, аймсоведэй гүйсэдком үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үрэ дүнгүүдые согсолон гаргаба. «Комсомольский» совхозой (директорынь Н. Н. Найданов, парткомойнь секретарь Д. Б. Чимитов) коллектив энэ хугасаа соо илангаяа һайнаар ажаллаһан байжа, КПСС-эй, ВЛКСМ-эй райкомуудай, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Энэ ажахын малшад нёдондоной үбэлжэлгын үеынхидэ орходоо 18—21 процентээр ехэ мяха, һү гүрэндэ худалдаа. Гадна малай гарза бага байгаа юм.

Хоёрдохи һуури эзэлһэн «Коммунизм» колхозой гэшүүд энэ талаар баһал дутуугүй һайн хүдэлжэ гараа. Тиигэжэ хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Мүнөө эрхимлэгшэ ажахынуудай малшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын үбэлжэлгые амжалтатай һайнаар үнгэргэхэ гэжэ бэлдэнэ. Тиихэдээ тэжээл бэлэдхэхэ асуудалые нэн түрүүн шиидхэхэ зорилготой байһанаа һайн ойлгоно.

Манай корр.

Харьков хотын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Электромаш» заводто айхабтар хүсэтэй турбо болон гидрогенераторнуудые бүтээн гаргадаг. Тус генераторнууд оронойм нилээд олон электростанцинуудта хүдэлнэ, хилын ... эльгээгдэнэ.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ табадахи ... ратор бүхэниие Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргаха гэһэн ... га заводой хүдэлмэришэд абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варцихска ГЭС-тэ (Грузиин ССР) ... бигдаха томо генератор хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

АРГА БОЛОМЖОЁО ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Партиин XXV съездын хараалһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула манай «Забайкалтрансстрой» трестын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэд хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар хүдэлжэ байна. Поездын барилгашад промышленна объектнүүдые, байрын гэрнүүдые, хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдые баридаг юм. Бидэнэр юһэдэхи табан жэл соо ехэ барилга хээ һэмди. Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод, ЛВРЗ-гэй шэнэ механическа цехэй корпус бариһан, локомотивна депогой цехүүдые ургадхаһан байнабди. Тиигэхэдэ 300 хүниие эмшэлхэ больницын комплекс юһэдэхи табан жэлдэ барижа эхилээд, энэ жэлэй эхиндэ тэрэнэй түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтөө бэлэй.

Энэ больницын комплексын барилгые байгша жэлэй дүрбэдэхи квартал соо сүм дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхэ гэһэн зорилго манай урда табигдана. Бэрхэ штукатурщигуудые, дархашуулые энэ объектын барилга дээрэ табинхайбди.

Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан Клавдия Николаевна Казанцевагай бригадын штукатур шэрдэгшэд, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Владимир Цыденович Сандановай хүтэлбэрилдэг бригадын дархашуул больницын комплексын барилга дээрэ һайнаар хүдэлжэ байна. Эдэнэр халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээнэ.

Владимир Цыренович Санданов манай поездын эрхим бригадирнуудай нэгэниинь мүн болоно. Ажалаа эмхидхэхэдээ бэрхэ. Бригадынгаа гэшүүн бүхэнэй урда шанга эрилтэ табижа шадана. Эдэнэй дунда ажалай журам эбдэдэг, муу шанартайгаар ажалаа хэдэг хүн гэжэ үгы юм. Энэ бригадын коллектив юһэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхээр социалис уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ шадаа бэлэй. Манай юһэн бригада юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргээ һэн.

Ашаг урын, хүдэлмэриин шанарай табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ манай поездын булта хүдэлмэришэд оролсонхой. Промышленна объектнүүдые, байрын гэрнүүдые эрхим шанартайгаар барижа, болзор соонь ашаглалгада тушаахын тула булта даа тэмсэжэ байна.

Виктор Семенович Разниковай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив энэ жэлэй эхинһээ Москва хотын суута барилгашан, Социалис Ажалай Герой Н. Злобиной гаргаһан подрядна аргаар барилга хэжэ эхилбэ. Урдань манай барилгашад энэ арга хэрэглэхэеэ айдаг гэхэ гү даа, али зүрхэлдэггүй һэн. В. С. Разниковай подрядна аргаар барилга хэжэ эхилхэдэ дурагүйдэһэн хүнүүдшье бии һэн. Шэнэ юумэ хэрэглэхэдэ иимэ хүнгэн бэшэ байдагынь ойлгосотой. Уданшье үгы В. С. Разниковай бригадын хүдэлмэришэд һайн үрэ дүн туйлажа, бэшэнэйнгээ анхарал татажа эхилээ һэн. Мүн поездымнай дүрбэн бригадын коллектив подрядна аргаар барилга хэжэ байна. Барилгашаднай шэнэ арга хэрэглэжэ, шадамар бэрхээр хүдэлһэн дээрэһээл 129 бүлэ айлай ороход гэрэн барилга гурбан һараар урид дүүргэжэ, ашаглалгада үгөө. ... рын гэрэй барилга ... һоонь урид ... һанэйнгээ түлөө хүдэ... шаднай нэмэлтэ тү... пан юм.

Поездымнай партийна ... лон профсоюзан организа... нууд социалис мүрысөө ... гэрүүлхэ, тэрэнэй үргэ... шэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ ... рал табидаг. Мүнөө бари... шаднай В. С. Разник... бригадын дүй дүршэ... са танилсана. Һара соо ... ажалайнь дүнгүүдые ... ринаар шалгажа, ... үзэнэ. Жэлэй дүүрэтэр ... хоёр бригадын колл... подрядна аргаар барилга ... жэ эхилхэ юм. Шэнэ ар... барилга хэхэдэ ашаг ... тон ехэ. Ажалай бүтээсэ ... дээр дээшэлнэ. Барил... шанарынишье һайн ба... Саашадаа бүхы бригада... най В. С. Разниковай ... дагажа, шэнэ аргаар бари... хэхэ зорилготой.

Манай коллектив соо ... гаар хүдэлдэг хүн үгы бэ... хой Энэ юун дээрэһээб ... дэ, бидэнэр бригадир... тушаалда барилга ... мэдэхэ, дүршэл ехэтэй, ... нэй урда шанга эрилт... жа шададаг хүдэлмэри... дэбжүүлнэбди. Мүнөө ... доmнай шулуушадай, х... гагшадай, штукатурш... дэгшэдэн 11 бригада тоо... доно. Эдэнэр бултадаа ... бүринигөө нормые үлүү... дүүргэһэн лэ байдаг. М... үнинэй хүдэлмэришэд м... бригадирнууд А. Г. Бод... К. Н. Казанцева, В. С. Ра... ников, А. Д. Абреч, В. ... Санданов гэгшэд ямар ... хээр ажалаа эмхидхэ... гээшэб? Эдэнэй орол... шадабариин ашаар лэ ба... га һайн шанартайгаар ... дэнэ гэхэдэ ямаршье ал... гарахагүй. Мастер бригад... хоёрой шадабариһаа, тэдэ... ямараар ажалдаа хандад... һаа барилгын ябаса дулды... даг. Энээн дээрэһээл бидэ... дунда шатын хүтэлбэри... шэдтоэ найдадаг, тэд... тээ түшэглэдэг гээшэбди. ... хы амжалтануудаймнай ... тэдэнэй шадабари мэргэ... һээ үндэһэтэй.

Арбадахи табан жэлэй т... рүүшын жэлые яһала ү... шатайгаар эхилээбди.

Долоо һарын дүн гарга... үзэхэдэ иимэ байна. Өө... хүсөөр барилга хэхэ да... 9 процентээр үлүүлэн дү... гэгдээ. Ажалай бүтээсэ ... процент дээшэлүүлэгд... Нёдондо жэлэй энэ үеы... тэй сасуулхада 19,5 проц... тээр ехэ барилга хэһэн ба... набди. Энэ тоо баримта... дые хараад үзэхэдэ ма... коллектив ажалайнгаа эр... улам шангадхажа байна г... ойлгохоор.

Энэ жэл хэхэ ажалнай т... ехэ. 3 миллион 918 мян... түхэригэй барилга хэхэд... ЛВРЗ-гэй больницын к... пус, 110 бүлэ айлай оро... гэр, ЛВРЗ-гэй уһа сэбэрл... түхеэрэлгэнүүдые, Улаа... Үдын хирпиисын за... хууралгаар хирпиисэ дар... хадаг цехэй корпус, хүүрг... нүүдэй түмэр хэрэгсэлн... заводой шэрдэлгын цехэй б... рилганuудые дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхэбди. До... һарын дүн хараад үзэхэд... манай коллектив урдаа таби... һан зорилгоёо бэелүүлх... лэ хэбэртэй.

Е. ТАРАСЮК,
834-дэхи барилга хабсаралгын поездын начальник.

ҮНИНЭЙМ ТАНИЛ НҮХЭР

Би тээмэндэ Хяагтын аймаг ошохо һанаатай поезддо һуугаад, «түр-нир», «түр-нир» гэһэн түшэгэнөөндэнь аяшархан, сонхоор харанхай һүүгаа бэлэйб. Нюргаар үндэршэг, энеэбхилэд гэһэн сэсэн харасатай хүн купе соомни ороод, намайе үнинэй таниха хүн шэнги энеэбхилэн хаража, гараа һарбайха зуураа:

— Сайн байна, нүхэр журналист! — гэжэ мэндэшэлбэ.

— Сайн байна! — гэжэ амаршалаад, даб дээрэ танижа ядан, һамаг үйлэ ушарнуудые һэргээн һанаха хүсэлтэй, үг-маг гээд абаа һэн хаб.

— Танинагүй гүт? Сугтаа дүрэеэ буулгаа һэмнайбди, — гэбэ тэрэмни.

— Хүлисыт!.. Тамнай Яков Иванович хаямта, — гэбэб.

— Одоол өөрөөб. Улаан-Үдэ хэрэгээрээ ерэһэн аад, нютагаа бусажа ябанаб... Саг гээшэмнай уһан мэтэ тогтон торонгүй ошоно. Байза, та манай нютаг 1970 оной хабар ерээ һэн бэзэт. Аяар долоон жэл... Оройдоо үсэгэлдэр болоһон шэнги һанагданал, — гэжэ Яков Иванович хэлээд, хажуудам зэргэлжэ һууба.

— Һонин һорьмой юуб? Бэетнай лагшан һайн бэзэ?

— Һонин юу байха бэ. Үнөөхил гахайнуудтайгаа нэсолдоһоор байнабди. Муунь гэхэдэ, хүгшэрэгдэжэ ябана, — гэжэ тэрэмни дуугараад, нэгэ хэды бодолгото болонхой һууһанай удаа иигэжэ нэмээбэ: — Тэрэ гэһэнһээ гахаймнай ажахыда ехэ хубилалта болоо. Манайхяар айлшалаа һаа, орожо харана бэзэт.

Поездын «түр-нир, түр-нир» гэһэн түерээн соогуур хөөрэлдөөмнай одоол гоёор һабагшалагдажа, Хяагтын аймагай «Пограничный» совхоздо дахин ерэжэ, үнинэй танил гахайшадтай уулзажа, ажал хэрэгтэйнь танилсаһан шэнги болобоб.

* * *

Яков Иванович яаралгүйхэн хөөрэнэ. Би шэмээгүйхэн шагнанаб.

— Ажал хүдэлмэреэ эрхим һайнаар, холын хараатайгаар эмхидхэһэн, үшөө тиихэдэ энэ хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандаһан коллектив заабол амжалта туйлаха ёһотой гэжэ һанадагби, — гэжэ тэрэ аргаа-ханаар даа, үгэ бүхэнөө шүүжэ, түүбэрилжэ үзэһэн янзатай эхилнэ. — Коллективэй хүн бүхэн юу хэжэ байһанаа зүбөөр ойлгохо зэргэтэй. Үнгэрэгшэ юһэдэхи табан жэлэй хугасаада манай гахайшан бүхэн шадалаараа хүдэлөө. Жэшээнь, гахайшад Тамара Алексеевна Ширшова, Наталья Павловна Евсеева, Светлана Ивановна Чумакова, Надежда Ивановна Бойко, Полина Федоровна Южикова тухай сэдьхэлэй эгээ һайхан үгэнүүдые хэлэхэ хүсэлтэйб. Үнэхөөрөөшье, бултадаа эбтэй этэйгээр, эршэтэйгээр хүдэлнэ.

Үнгэрэгшэ юһэдэхи табан жэлэй хугасаада манай коллектив гахайн 5863 центнер мяха үйлэдбэрилхэ, тэрэнэйнь 4881 центнерые гүрэндэ худалдаха, 7130 поршоонхонуудые абаха ёһотой байгаабди. Манай гахайшад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа. Табан жэлэйнгээ дүн согсолоод үзэхэдэмнай, гүрэндэ бүхы дээрээ 9685 центнер гахайн мяхан худалдагдаһан, 16260 поршоонхо абтаһан байгаа.

Хайшан гэжэ, ямар аргаар иимэ амжалта туйлагдааб? Иигэжэ асуухыетнай би һайн мэдэнэб. Хэнэйшье мэдэһээр, гахай гээшэмнай зоргондоо ябажа үдэдэггүй амитан ха юм. Нарай үхибүү харууһалжа, бөөмэйлжэ байһан мэтэ оролдоогүй һаашни, юумэн бүхэтэгүй. Нэн түрүүн, арга боломжоёо, арга нөөсэеэ тон зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Нэгэ эмэ гахайһаа 12 поршоонхо абаха ёһотой аад, 16,8 поршоонхо жэлдээ абадаг байгаабди. Һаял гараһан түлэйнь шэгнүүр хоёр килограммһаа дээгүүр болоо. Гахайн үүлтэрые һайжаруулха талаар нилээд оролдоһоной аша үрэ иимэ байгаа. Эрхим үүлтэрэй азарга гахайнуудтай болохоһоомнай хойшо эхэ гахайнуудай үүлтэр мэдэхээр һайжараа. Ушар иимэһээ үдэсэнь арга гүй дээшэлжэ, поршоонхонууд өөдэргэн тобир болоо. Табан жэлэй туршада абаһан түлэймнай 97 процентынь бүтэн бүринөөр, тобир тарганаар бүхэриг бүдүүн болоожо, одоол амтархан эдихээр һайн шанартай мяхан гүрэндэ худалдагдаа.

Амжалтымнай гол шалтагаан социалис мүрысөөнһөө һабагшатай. Мүрысөөнэй дулэн улам далайсатайгаар бадараагдажа, бүришье ехэ урматайгаар хүдэлхыень уряалжа байгаа.

Манай коллектив ехэ бэшэ, оройдоо хорин хүнһөө бүридэнэ. Заримыень магтаха, нүгөөдүүлыень муудхаха гэһэн зорилго табинагүйб. Тиимэ зэргэсүүлгэ хэжэ шадахагүйб. Юуб гэхэдэ, ажалыемнай гэдэргэнь татаха, һаад тойбо хэхэ хүн байгаагүй, байхашьегүй. Ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ, заримдаа зүбшэл заабари үгэжэ байдаг, ёһотой бэрхэ мастернууд хүдэлнэ. Бултадаа гэр бүлэтэй, үхибүүдтэй. Теэд гэнтэжэ, гэмэржэ, гэртээ татуурба байһан эхэнэрнүүд үгы. Яагаадшьеб даа нэгэл аргыень олоһон байха.

«Тэдэ һамгадтайгаа хайшан гэжэ үгэ хүүрээ ойлголсонобши?» гэжэ зарим нэгэшүүл сэгэлхээ һанадаг. Би энээндэнь сошордодоггүйб. «Дайнай үеын хүшэр хүндэ жэлнүүдые мартаа гүш?.. Эдэ һамгадаймнай, эгээл һайхан, эгээл дүтымнай хани нүхэдэймнай һүни, үдэрые илгаруулангүй, эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлөөгүй һаа, арьяатан дайсан тиимэ бэлээр сохигдохогүй бэлэй» гэжэ хэлэхэдэм, гансата абяагүй болоод, хүлисэл гуйжа ородог.

Жэшээнь, Тамара Алексеевна Ширшовае абаад үзэгты. Ажалай Улаан Тугай орденто... 1974 оной дүнгүүд гаргагдажа, ВДНХ-гай алтан медаляар шагнагдаһан юм. Тиихэдэ Наталья Павловна Евсеева, Полина Федоровна Южикова хоёр бронзо медаль абаһан байна. Олонхи гахайшаднай «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгүүдээр шагнагдаһан, «Республикын габьяата малшан» гэжэ нэрэ хүндэтэй болоһон байха юм.

Нэгэ хүнэй амжалта туйлалтые, тэрэнэй дүй дүршэлые магтажа бэшэхэдэ болохо юм бэзэ. Зүгөөр бүхы коллективэй туйлалта нэгэ хүнэй оролдолгоһоо дулдыдадаггүй бшуу. Эндэ олон хүнэй эдэбхи үүсхэл, эрмэлзэл оролдолго, ухаан бодол, уян нугархан гарнууд оролсоно ха юм. Тиигэбэл ямаршье бэрхэшээл дабагдаха. Фермээ ариг сэбэрээр байлгаагүй һаа, зооветеринарна ёһо гурим наринаар сахяагүй һаа, үнөөхи оролдолгынши мүгөө хосорхо, эрхим шанартай тэжээлшье туһалхагүй.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадта 80 центнер мяхан түсэбһөө гадуур тушаагдаа, тиихэдэ 1800 поршоонхо абтаа. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые, социалис уялгые сагһаа урид дүүргэхэ аргатайбди.

Манай фермэһээ холо бэшэ ажахын хоорондохи гахайн томо фермэ баригдажа байна. Жэлдээ эндэ 24 мянган центнер гахайн мяхан үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Мүнөө үеын үндэр эрилтэдэ харюусама, одоол атаархамаар комплекс гээшэ. Энэ жэлэй хоёрдохи хахадта тус комплекс ашаглалгада ороходо юм. Манай совхоз мяха үйлэдбэрилхэ томо ажахы болохо. 1977 онһоо манай фермэ тус комплексдо орожо, жэлдээ долоон мянганһаа үсөөн бэшэ поршоонхо абажа үгэхэ ёһотойбди. Тиигэхын тула эхэ гахайнуудаа 2—2,5 дахин олон болгохо байнабди. Айхабтар ехэ, харюусалгатайшье зорилго мүн. Энэ комплексын ямар ехэ ашаг олзотой байха тухайда хөөрэлдөө хэнэбди.

Эндэһээ уламжалан, манай фермэ үргэдхэгдэхэ, һэльбэн заһагдаха болоно. Ехэ эхэ гахайнуудһаа энэ жэлдэ хоёр дахин түл абаха аргатайбди. Залуу түл нилээд олошорхо. Теэд тэдэнээ хаана багтаахабибди? Энэ асуудал шухалын шухала, тиихэ мүртөө нилээд үбшэнтэйхэн асуудал болоод байна. Олон мянганаа дурдангүй, сагдарыдань шиидхэхэ хэрэгтэй. Хуушан байрануудаа һэльбэн заһаагүй һаа, мүн баһа аргагүй гээшэ. Гахайшадай ажал хүсэдөөр оньһожоруулагдаагүй, тиихэдэ гахайнуудай уйтан байра соогоо хашасалдана. Шахамалнуудай байдаг хашаае һэльбэн заһаад, эхэ гахайнуудые оруулха хүсэлтэйбди. Тэжээл үгэлгэнь оньһожоруулагдаха, пооолнуудынь доронһоонь электрын аргаар дулаасуулагдаха юм. Бэшэ байрануудынь тон иигэжэ һэльбэгдэдэ һаа, ехэл һайн бэлэй.

Тэжээлээр тиимэ баян бэшэбди. Фермын дэргэдэ өөрын участогтай болоо һаа, аргагүй туһатай, ашаг үрэтэй байха һэн. Газар бии аад, тэрэнь юундэшьеб таригдадаггүй гээшэ. Тусхай раствор дээрэ ургадаг ургамалнуудые дэмы орхёобди. Витаминаар баян ургамал түлдэ үгэхэдэ аргагүй туһатай байгаа бэлэй. Энээн тушаа манай ажахын мэргэжэлтэд һаналаа балай табинагүй. Гахай тэжээхын, шахан таргалуулхын тула гансашье таряа талхан хэрэгтэй бэшэ, харин бүхы хэрэгтэй зүйлнүүдые хэрэглэхэдэ туһатай, гарза багатай байдаг шуу.

Манай фермын коллектив энэ жэлэй түсэбые дүүргэхэ гүйсэд аргатай... Ленинэй орденто, республикымнай түрүү гахайшадай нэгэн, коммунист Яков Иванович Лазарев үгэеэ иигэжэ дүүргээ һэн. Ажал хэрэг тухайдаа сэдьхэлээ зобонги дуугархадань, иимэ хүнүүдэй бии байһан сагта манай орон эгэршэгүй хүсэтэй, баян дэлгэр байха гэжэ ойлгоо һэм.

М. ОСОДОЕВ.
Хяагтын аймаг.

Зурагаал

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбина... коллектив арбадахи табан жэлэй ...үүшын жэлэй даабари амжалтатай... бэелүүлжэ байна. Комбинадай хүдэл...шэд социалис мүрысөөндэ олooроо ...далсажа, үндэр бүтээсэ туйлана. ...үү хүдэлмэришэд Е. П. Генденова, ...Б. Максимова, Н. А. Терехина, Г. Н. Кравченко гэгшэд hайн шанартай продукци ехээр гаргажа, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулнад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhaa) комбинадай бэрхэ хүдэлмэришэд Е. П. Генденова, Т. Б. Максимова, Н. А. Терехина, Г. Н. Кравченко гэгшэд ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СЭБЭР АГААР, УҺАН БУЛТАНДА ХЭРЭГТЭЙ

Байгаалиие сахин хамгаалха талаар манай орон дотор ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. «Байгал шадархи байгаалиин баялигые ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ ба тэрэниие тэрэ зандань байлгаха тухай нэмэлтэ хэмжээнүүд» КПСС-эй ЦК-гай баталан абаhан шиидхэбэриие республикымнай промышленна олон предприятинууд хүтэлбэри болгонхой. Республикын дээдын зургаанууд, министерствэнүүд Байгал даланда шудхан ородог гол мүрэнүүдэй сэбэрые аршалан хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые баталан абанхай.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада республикын коммунальна, промышленна 90 предприяти үйлэдбэридэ хэрэглэгдэhэн уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгын 101 барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаа. Уhа сэбэрлэхэ 90 түхеэрэлгэнүүдэй 56-иинь ашаглалгада тушаагдаа гэхэ гү, али энэ хугасаада 51,6 миллион түхэригэй барилга бүтээгдэв. Ашаглалгада тушаагдаhан эдэ түхеэрэлгэнүүд суудхын туршада 200,4 мянган кубометр уhа сэбэрлэхэ шадалтай.

Промышленностьда хэрэглэгдэhэн уhа сэбэрлэхэ 80 түхеэрэлгэ республика дотор-най хүдэлгэгдэнэ. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада Улаан-Үдэ, Закаменск городуудта, Сэлэнгын ЦКК-да, прибор бүтээлгын, авиационно, Сүхын заводуудта иимэ барилга ашаглалгада тушаагдаа. «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинууд модо урадхуулдаг гол горходой эхиниие, адагые, Байгал далайн эрье шадархи модо сэбэрлэхэ талаар үнгэрhэн үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна.

Гол, нуурнуудые сахин хамгаалхын тула уhа сэбэрлэдэг түхеэрэлгэнүүдhээ гадна, ондоо аргануудые хэрэглэжэ боломоор. Тимлюйн цементнэ завод, «ПОШ», «ТЭЦ» болон бусад предприятинууд уhaaя сэбэрлэжэ, хэды дахин хэрэглэдэг, мяханай комбинат, «ПОШ» хэрэглэгдэhэн уhанhaa тоhоной үнэтэ зүйл абадаг болоо.

Улаан-Үдэ станциин деподо заhабарида, харууhанда оруулагдаhан локомотивуудай нефтепродуктнуудые тогтоон абаха түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Мүн Улаан-Үдын портдо судналуудhaa нефть суглуулха түхеэрэлгэ баригдана.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр хэрэглэhэнэй ашаар Сэлэнгэ мүрэндэ 1968 онойхитой жэшэхэдэ фенол 5 дахин, нефтиин зүйлнүүд 8 дахин, цинк 3 дахин бага болонхой.

Гэбэшье республикын промышленна зарим предприятинуудта уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй барилга унжагайрна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй тоодо Галуута-Нуурай ГРЭС, Элхиин АРЗ, Шэнэ-Бэрээнэй РМЗ, Ивалгын гидромелиоративна техникум, «Аршаан» курорт болон бусад предприяти, организацинууд ороно

Промышленна, транспортна үлэгдэлнүүдээр агаар ехээр бузарлагдадаг болонхой. Энээниэ уламжалан, промышленна предприятинуудтай томо городуудай хүн зон медицинэдэ урдань үзэгдөөгүй шэнэ үбшөөр үбдэхэ ябадал олошоронхой.

Фабрика, заводуудай, ТЭЦ-эй мантан томо хоолойнуудта тодхогдоhон газ сэбэрлэхэ, тооhо, эhэ тортог сэбэрлэхэ тусхай түхеэрэлгэнүүд муугаар ашаглагдана. Тэндэ тодхогдоhон түхеэрэлгэнүүдые hайнаар хүдэлгэхэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй олоор дуталдадаг дээрэhээ агаар бузарлаха ушар гохёолдоно гэжэ хэлэхэ шухала.

Республикын промышленна предприятинуудта, организацинуудта тодхогдоhон 427 түхеэрэлгын оройдоол 261-иинь хүдэлгэгдэнэ. Оршон тойронхи агаар энэ тооhонhoo, элдэб хорото газуудhaa сэбэрлэхэ хэрэгтэ предприяти болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд онсо анхаралаа табиха, энэ талаар зохихо хэмжээнүүдые дары абаха зэргэтэй.

Улаан-Үдэ городой агаар тон ехээр бузарладаг промышленна предприятинуудай тоодо ТЭЦ онсо hуури эзэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Сүүдхын туршада ТЭЦ-эй мантан хоолойгоор эhэ тортог, сернистэ газ хаягдажа байдаг гэжэ тэмдэглэжэ [illegible] ...элирүүлэнхэй. Утаанай 100 метр үндэртэй хоолойн барилга даншье hаа унжагай удаанаар эндэ ябуулагдана. Энэ барилга бүри нёдондо ашаглалгада тушаагдаха ёhотой байгаа, мүнөөшье болотор дүүргэгдээгүй байхаюм.

Октябрьска район шадархи гэр байрын коммунальна ажахын министерствэдэ мэдэлтэй асфальтбетон гаргадаг завод оршон тойронхи агаар ехээр бузарлана гэhэн гомдолнуудые тэндэхи ажалшад олоор оруулна. Шэнэ заводой барилгада hомологдоhон мүнгэн дүүрэн хэрэглэгдэдэггүй дээрэhээ, тэрэнэй барилга даншье ехээр удаарна.

Элдэб маркын автомобильнуудай газ мүн лэ агаар ехээр бузарлана. Тиимэhээ транспортна предприятиин хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд баазын, паркын, гаражай хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха талаар ехэ ажал ябуулха зэргэтэй.

Дээрэ хэлэгдэhэн түхеэрэлгэнүүдhээ гадна, уляангир олон янзын hөөгүүд элдэб холисотой агаар сэбэрлэхэ, арюун болгохо үүргэ дүүргэдэг байна. Элдэб түхэлэй модо hуулгаха, тэдэниие hайнаар харууhалха хэрэгтэ фабрика, заводуудай, ниитын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд онсо hаналаа табиха, энэ шухала хүдэлмэридэ хүн бүхэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар зохихо хэмжээ абаха бээз гээд найдагдана.

А. ХАБАДАЕВА,
Республиканска санэпидстанциин санитарна таhагые даагша.

ЗАМБУУЛИНАЙ МЭРГЭЖЭЛЭЙ ОРЬЁЛДО

«Москва, хоёрдохи космонавтда» гэhэн адресаар олон арбаад бэшэгүүд эдэ үдэрнүүдтэ ерэжэ үргэлжэлhөөр. Газарые тойрон дабшалгын замаар 15 жэлэй урда тээ түрүүлэн сүүдхэ соо ниидэhэн Герман Титовто Ленинградай машина бүтээгшэд, «Академик Сергей Королёв» гэhэн экспедиционно корабелиин моряагууд, Гагарин хотын hурагшад, Байгал-Амарай түмэр замай залуу барилгашад, Алтайн таряашад бэшэгүүдые эльгээнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Салют-5» гэжэ замбуулинай станциин ниидэлгые залан хүтэлхэ түбтэ байhан дэлхэй дээрэхи хоёрдохи космонавт тобшохоноор үгэ хэлэжэ, эдэ бэшэгүүдэй авторнуудта харюусаhан байна.

Замбуулинай дайдаар ниидэhэн тухайдаа үнгэрhэн арбан табан жэл соо «Восток-2-ой» пилодой зүрхэ сэдьхэлдэнь ямар hанамжа бодол түрэhэн байнаб гэжэ Ленинградай университедэй студентнэр асууна.

— Мэргэжэлэйнгээ эгээл дээдын орьёолдо гараба гээшэ хаб гэнэн мэдэрэл ниидэлгэhээ үлэhэн байна, — гэжэ Герман Степанович хөөрэнэ. — Яаба хээбэшье космонавт хадаа нэн түрүүн ниидэдэг аппарадые жолоододог пилот болоно бшуу. Хэрбээ зүрхэ сэдьхэлдэмни хадуугдаhан гол мэдэрэл тухай хэлэхэ болоо hаа, үндэр дээрэhээ Газар худар харахан ушарни зэргэсүүлэшэгүй баяр баясхалан түрүүлнэ. Замбуулинай дайда соогуур ниидэжэ ябахадаа, түрэл Газартаа бүри дуратай болоно, анхабтар халуун дулаан мэдэрэлээр эзэлэгдэнэш. Замбуулинай дайда соогуур ниидэhэн түрүүшынгээ минутануудта иимэ мэдэрэл досоомнай түрэhэн байна гэжэ космонавтнууд оолтадаа хэлэдэг. «Союз-21» гэжэ сэгосын бортинженер Виталий Жолобовой ниидэхынгээ урда тээ хэлэhэн үгэнүүд намда ехэтэ hайшаагдаа hэн. Космонавтын мэргэжэл хэзээ нэгэтэ юрын болохо юм ааб даа. Гэбэшье ниидэлгэ бүхэн космонавтын зүрхэ хүдэлгэхэ, омог баяр түрүүлхэ, хүсэл зоригынь бадаруулха байhаниинь элитэ гэжэ тэрэ хэлэhэн юм.

— Ниидэлгэ бүхэн нэн түрүүн али бүхы талаараа эрхим бэлэдхэлтэй байхые хүн бүхэнhөө эрипэн асари ехэ ажал хүдэлмэри болоно. Энэ талаар 15 жэл соо космонавтын мэргэжэлдэ ямар шэнэ юумэн нээгдээ гээшэб?

— Залуу космонавтнуудтай ходо ходо уулзадагби. Замбуулинай дайда соогуур ниидэhэн ханинартаяа хамта хүдэлдэгби. Эдэ жэлнүүдэй турша соо космонавтда табигдадаг гол эрилтын тэрэ зандаа үлэhэн тухай сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа анхабтар ехэ хүсэл зоригтон, нугаршагүй зан абаритай хүн байха ёhотой. Энэ мэргэжэлдэ түрүүшын алхамуудые хэжэ байhан хүнүүдэй олонхинь манай космонавтикын түүхын түрүүшын хуудаhануудhaa шудалжа эхилдэг. Юрий Гагаринай ажабайдалhaa үльгэр жэшээ абадаг байна.

Бидэ, замбуулинай онгосонуудай түрүүшын пилодууд, нэн түрүүлэн туршагшад байгаабди. Мүнөө космонавтын ажал хүдэлмэри, hонирхол хэмжээлэшэгүйгөөр ургаа. Жэшээнь, «Салют-5» гэжэ замбуулинай станциин экипажай гэшүүдые жэшээ болгон дурдая. Эдэнэр станциие хүтэлбэрилхэ операторай элдэб ажал хэрэгүүдые тэн адли hайнаар, амжалтатайгаар бэелүүлнэ. тиигэхэ зуураа, станциин биологическа, технологическа, медицинскэ лабораторинууд соо олон туршалга хэнэ, эрдэмтэдэй үтэhэн айхабтар орео бүхы захяа заабаринуудые hайнаар дүүргэнэ. Ехэ хүсэл зориггүй хүн ехэ юумэ бүтээжэ шадаха гү? Үгы. Ниидэлгэдэ бэлдэхэ гээшэ олон удаан жэлнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллахые эридэг. Космонавтын мэргэжэл шадабари, hонирхол жэлhээ жэлдэ улам үргэдэдэг байна. Гэбэшье хүсэл түгэлдэр, зориг ехэтэй хүнүүд лэ манай мэргэжэл шудалжа шадаха бшуу.

— Юрэ бусын юумэ — 4 мөөртэй антенныг багашаг түхеэрэлгые космодромдохи музей соо хараа hэмди. Энээнэй туhаламжаар Газарай ба түрүүшын «Востогуудай» хоорондо холбоо барисаан тогтоогдодог байгаа. Харин мүнөө замбуулинай аппарадуудые жолоодон хүтэлбэрилдэг түхеэрэлгэнүүд ямар болоо гээшэб?

— Мүнөө эдэмнай манай ороной дэбисхэр дээрэ, СССР-эй Наукануудай академиин океан далай соогуур тамаржа ябадаг экспедиционно онгосонууд дээрээ тодо нарин автомат түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан үргэн ехэ сеть болоно. Энээнэй ашаар хэлхеэ холбооной «Молния» гэжэ хэмэл одод хүдэлгэгдэдэг юм. Тиимэhээ космонавтнуудай ямараар ажаллажа, амаржа байhан тухайнь эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүдээр баригдажа абтадаг.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.
Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түб.

МҮРЫСЭДЭГ ОБЛАСТИИН ҺОНИН

...най республикатай мүрысэдэг Шэтын областиин ...шад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб...баринуудые, абаhан социалис уялгануудаа амжал...гаар дүүргэхын тула үсэд шангаар тэмсэжэ байнхай. ...астиин промышленна предприятинуудта, колхоз, сов...удта, барилгын ба транспортын организацинуудта ...алис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эндэхи ажал...ай үйлэдбэриин дүнгүүд ба шэнэ hонинууд тухай ... мэдээсэлнүүдые уншагшадайнгаа анхаралда таби...

I.

...астиин ажахынуудта ... бэлэдхэлгын хүдэл... үргэн дэлисэтэйгээр ...дана. Тэрэнэй түрүү... дүнгүүдые КПСС-эй ... областной Соведэй ...ком, облсовпрофой ... болон ВЛКСМ-...ом согсолоод, социа...мүрысөөндэ илажа га...дай хүндэлэлдэ Ажа...лдар солын одо Шэтэ ... яларуулха гэhэн ...эри абаhан байна. ...инскэ районой «Со...» совхозой Ф. И. ...вой, Т. М. Хайдар-... Нерчинскэ районой ...ловай нэрэмжэтэ ... А. И. Подшивало-...эл районой «Путь ...» колхозой А. Д. ...вай хүтэлбэрилдэг ...оруулагдамал звено... ...жээл бэлэдхэхэ арбан ... даабариие амжал...гаар дүүргэжэ, социа...мүрысөөндэ шалгараа. ...звенонуудай хүндэлэлдэ ... алдар солын одон ... хотодо яларуулагдаба.

II.

...айкалиин түмэр замай ... станциин коллектив ...эрэхэ даабаряа ам...татайгаар дүүргэнэ. ...охи кварталай туршада ... бүхы даабариие ...эн дүүргээ hэн. Жэ...н хэлэбэл, вагонуудта ... ашаха даабаряа 7 про...р үлүүлэн бэелүүлhэн байгаа. Ажалаа шадамар hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар замда ябаhан вагонуудай минутэ байлга 1,74 часаар хороогдоо.

Станциин дежурна А. Воробьевой хүтэлбэрилдэг халаанай коллектив социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тиихэдэ эндэхи хүдэлмэришэд В. Лычиков, З. Маслова, П. Есютина, А. Колесникова гэгшэд мүрысөөнэй манлайда ябана.

III.

Шэтын политехническэ институдай «Машиностроитель-76» гэhэн студентнэрэй барилгын отрядай гэшүүд Дарhанай горно-түхеэрэлгэнүүдэй заводто hара соо хүдэлжэ байна. Машина бүтээлгын факультедэй гурбадахи, дүрбэдэхи курсануудай 30 студент энэ заводой гол корпусой барилгада ажаллана. Заводой хоёрдохи цехэй коллективтэй студентнэр социалис мүрысөөнэй договор баталанхай.

Барилгын отрядай гэшүүд заводой коллективэй ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

IV.

Областиин түбэй локомотивна депогой хүдэлмэришэд Агын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудые шефтээ абаад, жэл бүри ехэ туhа хүргэдэг юм. Байгша ондо түмэр замшад 1,5 километр утатай водопровод татаа, котельнэ капитальнаар заhабарилаа, hургуули ба клубтань уhанай ууралаар дулаасуулха түхеэрэлгэ тодхоhон байна.

Депогой коллектив мүнөө «Кенонский» совхозой ажалшадта туhална. Үдэр бүри 60 гаран хүн ошожо, огород дээрэ хүдэлнэ. Түмэр замшад 3000 центнер набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ социалис уялга абанхай.

V.

Шэтын паровоз-вагон заhабарилгын заводой цех болон участогуудай ажалшадай дунда хүдэлмэридөө коммунис ёhoop хандаха хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртэhэн ажалшадай коллективүүд предприятида олон юм. Энэ заводой колесно цехэй коллектив тиимэ үндэр нэрэ, солые 15 жэлэй туршада дээрэ үргэжэ ябана. Цехэй хүдэлмэришэд соohoo слесарь Владимир Перевозов эршэтэ ажалаараа онсо шалгарна.

VI.

Хоёр жэлэй саада тээ Шэтын техническэ 3-дахи училищиин филиал Дарhанай горно-түхеэрэлгэнүүдэй заводто нээгдэhэн юм. Түрүүшын бүлэг залуушуул энэ филиалые hаяхан дүүргэжэ, тэдэнэртэ аттестадууд болон ажалай дэбтэрнүүд баяр ёhололой оршон байдалда барюулагдаа.

Заводой ахамад инженер Е. В. Черемных, партбюрогой секретарь В. Н. Бутько, ажалай ветеран П. Д. Карандаев болон бусад залуушуулые хани халуунаар амаршалжа, предприятиингаа коллективэй заншал тухай тодорхойгоор хөөрөөд, хүдэлмэришэнэй нэрэ солые дээрэ үргэжэ ябахынь залуушуулда хүсэhэн байна.

VII.

«Ингода» гэжэ эдеэ хоолой фирмын макаронон фабрикын Татьяна Трофимовна Жилинагай бригадын гэшүүд Шэтэ хотын Центральна районой эхэнэрнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй хоёрдохи кварталай дүнгүүдээр эрхимлэжэ гараба. Районой эхэнэрнүүдэй суглаан дээрэ тус бригадада «Эхэнэрнүүдэй эрхим бригадада» гэhэн дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. КПСС-эй XXV съездын, мүн арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй оруулха хубита тушаа суглаан дээрэ хөөрэлдөөн болобо.

VIII.

Областиин түб Шэтэ хотын Калининай нэрэмжэтэ үйлсэдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдэй шэнэ магазин нээгдэбэ. Тиигэжэ «Даури» гэжэ нэрлэгдэhэн энэ гэртэ гостиница, ресторан, магазин байрладаг болобо гээшэ. Шэнэ магазин мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангагдажа, гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй. Һара бүри дунда зэргээр 100—120 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд энэ магазинда худалдагдахаар түсэблэгдэнэ. Тиихэдэ үглөөнэй 8 часhaa үдэшын 11 час болотор энэ магазин хүдэлхэ юм.

IX.

Техническэ мэргэжэл олгохо 16-дахи училищиие энэ жэлдэ 100 гаран залуу хүбүүд, басагад дүүргэбэ. Тэдэнэй олонхинь шэрдэгшын, штукатурай мэргэжэлтэн болоно, барилгын эмхинүүдтэ ажаллахаар эльгээгдэбэ. Һуралсалаа эрхим hайнаар дүүргэhэн 40 хүбүүд, басагад Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгада хүдэлхэ болоhон байна. (Шэтын областиин «Забайкальский рабочий» газетэhээ абтаба).

ТОБШО-ХОНООР

Якутск. Яхадай Дээдэ — Колымска районой уhан замшадай, нүүрhэшэдэй, ангуушадай болон загаhашадай байрын гэрнүүдтэ сэнхир экранууд яларба. Районой захиргаанай түбтэ — Зырянска тосхондо — «Орбита» гэжэ телевизионно станци хүдэлжэ эхилбэ. Мүнөө түбэй телевидениин дамжуулганууд автономито республикын улад зон олонхидоо харадаг болобо.

* * *

ТБИЛИСИ. Нарата Грузиин эгээл ехэ саад сэсэрлиг бологшо Карталинска голдо үрэ жэмэсүүдые түлэг суглуулжа эхилбэ. 4.500 шахуу тонно шэнэ ургасын үрэ жэмэсүүд ороной хойто зүгэй районуудта эльгээгдэбэ. Республикын үрэ жэмэс ургуулдаг ажахынууд энэ жэлдэ 100 мянган тонно үрэ жэмэс ороной промышленна түбүүдтэ, Сибириин, Ураалай, Алас хойто зүгэй бүхэсоюзна барилгануудта эльгээхэ юм.

* * *

ГОРЬКИЙ. Гол мүрэнөөр тамарха «Валериан Куйбышев» гэжэ дэлхэй дээрэ эгээл томо онгосо түрүүшынгээ рейсые амжалтатайгаар дүүргэбэ. 400 пассажирнууд тэрээндэ hуужа, Горький — Москва — Астрахань — Горький гэhэн замаар аяншалга хэбэ. Волгын флот мүнөө сагай онгосонуудаар нэмээгдэнэ. Үшөө нэгэ томо теплоход — 360 хүнэй hууритай «Совет Украина» гэдэг лайнер — август соо эндэ бии болохо. Энэ жэлдэ Россиин гол ехэ уhан зам дээрэ 3.000 гаран туристнууд амарха байна. Тиихэдээ үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ үлэмжэ олон болоно.

ЛАТВИИН ССР. Юрмала курортдо энэ жэлдэ 400 мянган хүн амарха юм. Энэ курорт-хотодо хүнүүдэй амарха, бэеэ аргалха зохид эрхэ байдал байгуулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «У самовара» гэжэ ресторанай официантка Алевтина Никифорова ород эдеэнэй дээжые танда дурадхаха.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИЗМЫН ДАЙСАДАЙ ҺҮЙДХЭЛТЭ ХЭРЭГҮҮД

...түрилтэ байдалые ...түүлхэ, эбэй ёhoop зэр...охо оршон байдалда ...ис, капиталис — хоёр ...байгуулалтын тэмсэл ...даггүй байна. Тиин нимэ ...епстой даа, юундэб гэ...капитализм социализм ... үзэл бодол, ангиин уг ... тад хоёр ондоо, эб...ий юм. Хоёр ондоо бай...тын тон хурса, эбсэ... тэмсэлэй болодог га...ниитын ажабайдалай бү...талбари — экономико, ...ика, үзэл суртал боло... Тиигэхэ зуураа, мүнөө...эрхэ байдалда үзэл сур... асуудалнууд улам ... түрүүшын ээлжээндэ ... байна. «Эбэй ёhoop ...оршохо гурим батадха...тулада оролдохо зуураа. ... арталай тэмсэлые ...жал, энэ шухала хэ... амжалта туйлагдаха ...яашье ойлгожо болохо...жэ hайн мэдэжэ бай... Гэхэнээ гадна, энэ ...л улам шангадаха, хоёр ... социальна байгуулал...мсэл улам хурса шэн... болохо юм» — гээд ...ондо Кубын Компар... ЦК-гай Нэгэдэхи сек...ь, Кубын Республикын ...ционно правительст... премьер-министр Фи... Кастрын хүндэдэ үгтэ...обед дээрэ Л. И. Бреж... хэлээ hэн.

...Энэ тэмсэл бүхы дэлхэйе ...жа оруулаа, тиин энэ ...ндэ социализм түүхэтэ ...лго хэжэ оронхой гээ... Түби дэлхэйн хэдэн зуун ...аад миллион хүн зоной ... бодолдо социализмын ...р ехэ хүсэ нүлөө ...жэ байна.

Коммунизмда эгээл эсэргүү этэгээдүүшье социализмын үзэл бодолой нүлөөнэй улам ехэ боложо байhые буруушааха аргань үгы болоо. Жэшээнь, коммунизмда эсэргүү бүхэдэлхэйн лигиин 1975 оной апрель hарада болоhон 3-дахи конференциин документнүүд соо иигэжэ мэдэрхэ баатай болоо hэн: «марксистско-ленинскэ үзэл суртал культурын, литературын, артистнарай, шажанай дунда улам улам ехээр дэлгэрэн орожо байна».

«Бүхы дэлхэй дээрэ юун болоноб гээд хараха болоо hаа, манай уг зорилгоhoo, үзэлhөө тад ондоо марксистска суртал болон үзэл бодол нилээд олон гүрэнүүдтэ бэхижэжэ байна гэжэ харахат», —гээд США-гай гүрэнэй секретарь Г. Кисинджер үнгэрэгшэ жэлдэ хэлэhэн байна. Буржуазна хэблэлнүүдэй хуудаhануудта иимэрхүү мэдэрэлнүүд улам улам олошоржо байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, коммунизмда эсэргүү үзэл номнолдо, пропагандада этигэхэ ябадалай улам гүнзэгы кризистэ орожо байhые харуулна.

Гэбэшье манай ангиин дайсад энэ тохёолдоhон байдалтаяа эбсээ гэжэ бодолтогүй. Һуладажа байhан байдалаа барихые оролдохо мүртөө социализмын, демократиин ба эб найрамдалай хүсэнүүдэй нүлөөе бууруулхын тулада hүйдхэлтэ ябуулга хэхэдээ империализм мүнгэ зөөри бүришье гамнадаггүй юм. Дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хүсэнүүдэй шэнэ харилсаануудай тогтожо, түгшүүрилтэ байдалай зөөлэржэ байгаа үедэ социалис оронуудай хэрэгүүдтэ сэрэгэй ба политическэ зэбсэгүүдээр сэхэ хамаарха ябадалай бэрхэшээлтэйшье, аюултайшье боложо байhан эрхэ байдалда империализм гээшэ hүйдхэлтэ пропаганда ябуулха, үзэл сурталай талаар хорото номнол хэхэ хэрэгтэ найдана. Тиигэхэ зуураа суртал бодолойнгоо hула байhан туладань буржуазна номнолшод пропагандын эгээл түгэс хэрэгсэлнүүдые хэрэглэдэг байна.

Советскэ Союзда эсэргүүгээр хэгдэдэг радио-дамжуулганууд улам үргэдэhэн ушар энээнэй гэршэ болохо байна. Жэшээнь, 60-аад онуудай эсэс багаар СССР-эй арадуудай 19 хэлэн дээрэ хариин 35 радиостанци сүүдхэдэ 200 час соо манай орон руу дамжуулга хэдэг байhан hаа, мүнөө 40 радиостанци сүүдхэдэ 250 час соо 25 хэлэн дээрэ дамжуулга хэдэг болоhон байна. «Голос Америки», «Израилиин радио» гэдэг радиостанцинууд hүүлэй хэдэн жэлэй туршада ород хэлэн дээрэ сүүдхэ бүриин дамжуулгые тус тустаа гурба-гурбан часаар ехэ болгоо. Жэшээнь, «Голос Америки» гэдэг радиостанци СССР-эй арадуудай найман хэлэн дээрэ сүүдхэдэ 27 час дамжуулга хэдэг болонхой. Капиталис дэлхэйдэ иимэ номнол дэлгэрүүлдэг организацинууд газарай хэмэл одонуудай туhаламжаар социалис оронуудта телевизионно дамжуулга хэхэ түсэбүүдые зохёожо байна.

Соёл гэгээрэлэй ба мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй талаар андалдаан гээшэ hайн hайхан уг зорилгодо, эб найрамдалай хэрэгтэ, арадуудай хоорондохи хани барисаанай, бэе бэедээ этигэлсэхэ хэрэгтэ зорюулагдаха ёhотой ааб даа. Теэд Европын зарим гүрэнүүдэй газар дээрэ агаарай долгиндо гаража, hүйдхэлтэ хэрэг үүсхэдэг, дэмбэрэлтэ удхатай үгэнүүдээр өөhэдыгөө нэрлэhэн «Свобода», «Свободная Европа» гэдэг радиостанцинууд хүдэлжэ байдаг. «Эдээнэй бии байhан ушар хадаа уласхоорондын агаарай долгинуудые бузарлана, Хельсинкэдэ хэлсэжэ туйлаhан шиидхэбэринүүдтэ эрид харша байна бшуу», — гээд Европын коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай Берлиндэхи конференци дээрэ Л. И. Брежнев хэлээ hэн. «Үзэл бодолой дайнай эдэ зэбсэгүүдэй ажал ябуулгые болюулхын түлөө Советскэ Союз эрид тэмсэдэг гээшэ».

Марксистско-ленинскэ үзэл сурталые, бодото социализмын хэрэг үйлые бузарлаха хэрэгтэ буржуазна пропаганда, гол хүсэнүүдээ шэглүүлдэг юм. Социализмын түрүүшын орониие — Советскэ Союзые муудуулха, бузарлахын тулада эдэнэр бүхы хүсэеэ табидаг байна. Советскэ Союзай амжалтанууд ажабайдалай бүхы hалбарида социализмын булюу талыень улам эли тодоор тобойсо харуулна.

Иимэ номнол дэлгэрүүлхэдээ хоёр зорилго табина. Бодото социализм тухай тон түрүүн худал хуурмаг үгэнүүдые дэлгэрүүлхэдээ, буржуазна пропаганда өөhэдынгөө оронуудай арад зониие социализмда дурагүй болгохо, марксистско-ленинскэ суртал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ hаад ушаруулха, капиталис байгуулалтын эдэгэшэгүй үбшэниие далдалха, ангиин тэмсэлhээ ажалшадай анхарал hамааруулха гэжэ оролдоно. Нэгэ зорилгонь энэ болоно. Нүгөө талаhaa, коммунизмда эсэргүү этэгээдүүд үзэл сурталай зэбсэгээр социализмын дэлхэйе дотоохоонь hандаргаха hэдэлгэ хэнэ гээшэ. Мүнөөнэй эрхэ байдалда гэмтэлгэhээл социализм «досоohoo шэнээр хубилжа» эхилхэ, социализмын ниитын үзэл бодол ондоо болохо бэшэ ха гү гэжэ эдэнэр тоолоно ха. Эгээл энээндээ найдаhан бэеэрээ хархис номнолшод СССР-тэ болон социалис бусад оронуудта боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые тон ондоо болгоод, худалаар тайлбарилна, капитализмын үеын байдалые эгээл жаргалантай шэнгээр ушар байдалые харуулна, социалис гүрэнүүдэй зарим хүнүүдэйшье hаань дурыень гутааха, маргуулха гэжэ бии шадалаараа эдэнэр оролдоно бшуу.

Социалис оронуудай арад зоной hанал бодолые ээлхэ зам бэдэрхэ зуураа, коммунизмда эсэргүү мүнөө үеын номнол марксизмые дотоohoонь шүүмжэлхэ тэмсэл хэдэг арга хэрэглэдэг боложо байна. Иимэ онол арга баримталагшад марксизм-ленинизмтан арсалдахадаа, өөhэдынгөө ойлгомжые зүб болгохые оролдон, энэ сурталай зарим асуудалнуудые зүб гэжэ мэдэрhэн болоод, hүүлээрнь теори ба бодото социализмын байдал хоёрой хоорондоо «алгасаанууд», «зүришэлдөөн» гарана гэжэ байгаад элдэбээр шашалдана.

Социализмын лэ түлөө «оролдогшодбди» гэжэ өөhэдыгөө нэрлэhэн бэеэрээ социализмын дайсад тэрэниие «hайжаруулхын» түлөө оролдоhон хэбэртэй болодог. «Сэбэр», «хазагайруулагдаагүй», «тон hайн» социализмын түлөө марксизм-ленинизмтэй тэмсэл хэдэг элдэб эсын ревизионис этэгээдүүдые эдэнэр өөhэдтөө хамжуулдаг юм. «Социализмые аршалхын» түлөө гэhэн уряа доро Чехословакида контрреволюциин бэлдэгдэhэниинь эли ха юм. Социалис оронуудай арад зондо хандан, Би-би-си иигэжэ мэдүүлээ hэн: «Социализмые шүүмжэлхэдээ бидэнэр тэрэниие hайжаруулхаяал hананабди». Научна социализмые бузарлаха зорилгоор hүүлэй жэлнүүдтэ маоистнуудай номнол дэлгэрүүлхэ ябуулга улам ехээр эрхилэгдэнэ. Энэ номнолынь «имагтал коммунис үзэл бодол» юм гэжэ харуулхые оролдоно, хэтэрхэй зүүнэй элдэб эсын номнолнуудые хэрэглэнэ.

Дэлхэйн политикада hайн алхамуудай хэгдэжэ, социалис ба капиталис оронуудай хоорондо харилсаанууд болон харилсаа холбоонон хүгжэжэ байhан үедэ социализмын үзэл сурталай дэлгэрхэ, империализмда эсэргүү манай үзэл бодолой добтолго хэхэ тон таарамжатай шэнэ арга боломжонууд бии болоно бшуу.

«Хоёр ондоо үзэл бодолой хоорондо тэмсэлэй боложо байхада, тэрээндэ хамаагүй байха гү, али тэрээнтэй эбсэхэ ябадал гаргажа болохогүй. Эндэ дээдэ зэргын политическэ hэрэмжэтэй байха, номнолгын хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр, эршэмтэй hайнаар, үнэншэмэ тодоор эрхилхэ, үзэл сурталай талаар дайсан харша ябадалнуудта тэрэ дарыдань харюу сохилто хэжэ байха зэргэтэй», — гээд партиин XXV съезд дээрэ хэлэhэн элидхэл соогоо Л. И. Брежнев тэмдэглээ hэн. Советскэ Союз болон социалис нэгэдэлэй бусад оронууд тухай үнэн зүб байдалые нэбтэрүүлхэ гээшэ буржуазна, ревизионис үзэл бодолдо эсэргүү тэмсэлэй түгэс хүсэтэ зэбсэг мүн болоно. Газар дээрэ шэнэ, социалис дэлхэй байгуулагданхай, амжалтатайгаар хүгжэжэ байна, буржуазна байдалhaa тад ондоо, үндэр дээдэ, hайн, түрүү шэнжэтэй өөрын заншалтай, өөрын гурим ёhотой шэнэ түхэлэй байдал бии болонхой гэжэ дэлхэйн арад зон мэдэхэ ёhотой.

Социализм хадаа ажалша хүн зондо эрхэ сүлөө, үнэхөөрөө демократическа эрхэ, хангагданги ажабайдал, эрдэмдэ hураха эрхэ, ерээдүйдөө бата найдабаритай байха ябадал хангадаг байна. Социализм хадаа эб найрамдал түхөөдэг, бүхы оронуудай бэеэ даанхай байдал ба гүрэнүүд хоорондын адли тэгшэ харилсаа [illegible] эрхэ сүлөөгэйнгөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудай түшэг тулгуури болодог юм.

Юрий САМПОВ.
(АПН)

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ИСПАНИИН ДЕМОКРАДУУДАЙ ИЛАЛТА

Испаниин олониитын ажабайдалда шухала ушар болобо: политическэ хэрэгээр түрмэдэ ороһон хүнүүдтэ амнисти олгохо тухай декрет тунхаглагдаа. Франкогой хуули засагта эсэргүүсэһэн олохон хүнүүд сүлөөдэ табигдаха байна. Тэдэнэй зариманиинь олон арбаад жэлдэ түрмэдэ һууһан байха. Орон нютагаа урилжа олохон жэлэй туршада хилын саана ажаһууха баатай болоһон политическэ ажал ябуулагшадай — антифашистнуудай эхэ орондоо бусажа ерэхыень зүбшөөхөөр правительство найдуулһан байна.

Коммунистнууд болон бусад демокрадууд байн байн нюуса бэшэ байдалда гаража, далдагүйгөөр политическэ ажалаа ябуулжа эхилнэ гээд энэ ороной элдэб хото городуудһаа мэдээсэнэ.

Тиибэшье энэ соносхогдоһон амнисти хизаарлагданги шэнжэтэй юм ха. Баскнуудай национальна эрхэнүүдэй түлөө олохон тэмсэдшэд, ондоошье баганууд үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд энэ амнистида тудалданагүй. Гэхэ зуура, Испаниин түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, сүлөөтэ байдалай ба демократиин хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдэй ехэхэн илалта туйлаһан тухай гүйсэд үндэһэтэйгөөр хэлэхэдэ болоно гээд тэмдэглэнэ.

Нээрээшье амнисти тухай декрет испан арадта засагаархидай заяаһан бэлэг бэшэ ааб даа. Полициинхидай шнидамаар сохидог, заримдаа автомадаар буудадаг байгаашье һаань, олохон һарын туршада, Мадридһаа Севильи хүрэтэр, Барселонһоо Бальбао хүрэтэр бүхы орон дотор олониитын жагсаалнууд, буһалгаанууд замхаагүй юм. Политическэ хэрэгээр түрмэдэ һуугшадые сүлөөрүүлхын түлөө һүүлшын тэмсэлдэ миллионһоо олон хүнүүд хабаадалсаһан байха юм.

Нэгэ иимэ шухала баримтые тэмдэглэхэдэ болоно. Франкогой хуули засагта эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэл удаахан сагай туршада хоорондоо хоёр таһарһан байгаа. Франциин «Юманите» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Һүүлэй һарануудта, олониитын энэ ехэ тэмсэлэй үе соо испан демокрадууд бата нэгэдэлтэй болоо. Испанида 40 шахуу жэлэй туршада үргэлжэлһэн граждан дайе мүнхэрүүлхын тула диктатор Франкогой үхэхын урда тээ байгуулагдаһан засаг зургаанай бүхэ хэрэмүүдые энэ бата нэгэдэл доһолгодог байгаа».

Демократиин ба дэбжэлтын замаар Испаниин саашанхи дабшалтые уридшалан хараалһан шэнэ зорилгонуудые мүнөө демократическа хүсэнүүд дэбжүүлнэ. Һаяшаг Римдэ Испаниин компартиин ЦК-гай пленум болоходоо, национальна талаараа үгэеэ ойлголсолгын саг зуурын правительство байгуулха гэһэн дурадхал оруулаа. Тиимэ правительство орон дотороо учредительнэ суглаанда һунгалтануудые үнгэргэхэ зэргэтэй. Энэ дурадхал Испаниин демократическа бусад партинуудай болон эмхинүүдэй зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэбэ.

Зүгөөр Испанида тон нүлөө ехэтэй бүлэгүүд франкис генералитедэй дунда, баяд ноёдой, газар таряалан эдлэдэг аристократиин дунда үшөөл бии гээшэ. Тэдэнэр демократическа хүсэнүүдтэ правительствын зүгһөө хэһэн али бүхы буултануудые үнгэргэхэ зэргэтэй. Энэ дурадгуудые Испанида «бункер» гэжэ нэрлэдэг юм. Тэдэнэр болбол франкис диктатурын хуули засагые тэрэ зандань байлгахын түлөө тэмсэнэ.

Испаниин демокрадууд энэ хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, үшөөл хүшэр шанга тэмсэл ябуулха байна.

ШУУЯАН БҮРИЛ ҺҮЖЭРНЭ

Америкын самолёт бүтээдэг «Локхид» гэжэ концерның энэ орон дотор хэһэн шууяатай ябуулгануудые Япондо элишэлжэ үргэлжэлһөөр. Жэжэ бужын этэгээдүүдэй сүүдтэ үгтэһэнэй һүүлээр олзо бариишa хэдэг Японой томошуул, тэдэнэй һүүлээр политическэ этэгээдүүд мүрдэлгын органуудай хараада абтаба. Урдань Японой премьер-министр байһан К. Танака гэгшые һаяшаг Токиогой прокуратура «локхидай» хэрэгээр тушаажа хааба. Тэрэ хадаа харин мүнгэн тухай хуули эбдэһэн байгаа гээд гэмнэгдэнэ. Сэхынь хэлэхэдэ, правительствын толгойлогшын тушаалда байһан үе соогоо «локхидһаа» хахад миллиард иен эдилгэ тэрэ абаһан байха юм.

Хүтэлбэрилхы либерально-демократическа партиин бусад олон ажал ябуулагшад мүн лэ энэ талаар ээлжээгээ хүлеэнэ. Урдань ЛДП-гэй генеральна секретарь, транспортын министр байһан Т. Хосимото, урдань министрнүүдэй кабинедүүдэй генеральна секретарь байһан С. Никайдо, тэрэшэлэн хүтэлбэрилхы партиин мүнөөнэй ударидагшадай зариманиинь, тусхайлхада, тэрэнэй генеральна секретарь Я. Накасонэ гэгшэд американ компаниһаа эдилгэ абаха хэрэгтэй холболдобо гээд хэблэл мэдээсэнэ.

Японой алба хаагшадые болон политигуудые өөһэдтөө ашатай туһатайгаар худалдан абаһан «Локхид» гэжэ компаниин мүнгэн сангай хулгайшадые элишэлһэн ушар Японой зонхилхы бүлэгүүдые доһолгобо. «Оршон байһан бүхы үе соонь либерально-демократическа партиие энэ ушар эгээл хүндэ байдалда оруулба» гээд мүнөөнэй премьер-министр Т. Мики гэгшэ мэдэрһэн байна. Хүтэлбэрилхы парти тон хүндэгүй болобо. Тиимэһээ либерал-демокрадууд ойрын сагта парламентска һунгалта үнгэргэхэ тухай зүбшөөрһэн байна. Тэдэнэр эндэ илагдахал байха.

«Локхидай» үүдхэһэн шууяан Японой мүнөөнэй политическэ байгуулалта дотор гүнзэгы ехэ үндэһэтэй юм, Японой политическа байдалда эдилгэ абаха ябадал заншал болонхой, яахадааб гэхэдэ, мүнгэнэй засаглалгатай тэрэ таһаршагүй холбоотой юм гэһэн олонхи японойхидой һанамжые «Асахи» газетэ гэршэлэн тунхаглаба. 1974 ондо парламентын советнигүүдэй палатада һунгалтын болохо үедэ үнөөхил Танака һунгагшадые болон парламентын депутадуудые бэедээ татахын тула олон зуугаад миллион иен гаргашалһан байна.

«Локхидай» хэрэгээр тушаан абтаһан Японой бизнесэй түлөөлэгшэд мүн лэ дээгүүр зиндаанай хүнүүд юм. Японой худалдаа наймаанай гурбан томо фирмэнүүдэй нэгэн — «Марубэни» гэжэ фирмын президент Х. Хиямо энэ американ компаниһаа эдилгэ абаһанай түлөө тушаагдаба. Обществын үмэнэхи хонжоо наймаанай түлөө харюусалгын хэрэгүүдэй подкомитедэй түрүүлэгшэ байхадаа, энэ хүн экономикодо хоро хүргэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй хэмжээнүүдые зохёолсоһон байха юм. Харин мүнөө тэрэ өөрөө хоро хүргэлсэбэ бшуу.

Мүнөө Японой хүтэлбэрилхы бүлэгүүд саашанхи мүрдэлгэнүүдые али болохоор хизаарлуулхые оролдожо байна. Тиихэдээ парламентын түлөөлэгшэдэй палатада энэ жэлдэ үнгэргэгдэхэ һунгалтын үедэ өөрынгөө политическэ түшэг тулгуури байһан ЛДП-е абарха һанаатай хаш. Энэ хэрэгтээ тэдэнэй хэды амжалта туйлаашье һаань, зонхилхы анги эдилгэ абалгын «шабарта һууба» гээд японойхид ойлгонхой.

В. ГОНЧАРОВ,
А. БИРЮКОВ.
(ТАСС).

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ЭДИРШҮҮЛЭЙ АЙЛШАД

Авиационно заводой хүдэлмэришэдэй тосхоной һургуулинууд һүүлэй үедэ городской түхэлтэй пионернүүдэй лагерьнуудые нээжэ, олоной зүгһөө һайшаагдаа. Үхибүүд эндэ амархадаа махабадаа һайжаруулна, сэбэр агаарта амарна.

Заводһоо холо бэшэ газарта түбхинэһэн пионернүүдэй лагерьта һургуулиин бага наһанай һурагшад амарба. Пионернүүд хүхюун сэнгэлигээр амархынгаа хажуугаар заводой түрүүшүүлтэй, хотын артистнууд болон уран зохёолшодтой уулзажа, тэдэнэй һонирхолтой хөөрөө шагнадаг байгаа. Жэшээнь, эдир уншагшадтаа Москваһаа ерэһэн уран зохёолшо Г. Снегирев буряадай уран зохёолшо Ц-Б. Бадмаев гэгшэд айлшалжа, өөһэд өөһэдынгөө ажал тухай, саашадаа үхибүүдтэ зорюулан ямар зохёол бэшэжэ эхилһэн тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Һаяын үдэрнүүдтэ заводой түрүүшүүлдэ айлшалха юм.

Ф. СТЕПАНОВ.

МОСКВА ОШОБО

Суулгын совхозой дирекци, партком, рабочком хонидой нооһо хайшалалгада хабаадалсагшадай хүдэлмэриин дүн гаргажа, мүрысөөндэ түрүүлэгшэдые тодорхойлоо.

Мүрысөөндэ шалгарһан һурагшад Москва ошохо путевкоор шагнагдаһан байна. Тодорхойлон хэлэбэл, Суулгын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагшад Люба Пунцукова (нэгэдэхи һуури), Лёня Кушнарев гэгшэд мүрысөөндэ түрүүлһэнэйнгээ түлөө 18 үдэрэй путевко абажа Москва ошохоор мордонхой.

Бэрхэ хайшалагшадай дундаһаа совхозой хоёрдохи отделениин хүдэлмэришэд Васса Моисеевна Алексеева, Мария Маркеловна Алексеева гэгшэд түрүүлжэ, тус бүридөө 300 түхэригэй шангуудта хүртэһэн байна.

И. БАЛЬДИРОВ.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

АВИАМОДЕЛИСТНҮҮД МҮРЫСЭБЭ

Ижевск хотодо һурагшад-авиамоделистнүүдэй дунда Бүхэроссин мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Тиин Россин Федерациин 58 командын спортсменүүд арбан хоёрдохи мүрысөөгөө үнгэргэһэн.

Манай республикын нэрэһээ Онохойн пионернүүдэй байшангай команда хабаадаһан байгаа. Эдэнэр командаараа дүрбэдэхи һуури эзэлээ гэхэ гү, али 84 очко абаһан байба. Түрүүшын гурбан һууринуудые Москва, Куйбышев, Иваново хотонуудай команданууд эзэлһэн байна.

Өөр хоорондын дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Улаан-Үдын 52-дохи, 9-дэхи һургуулинуудай һурагшад Витя Шумилов, Леня Гугукалов гэгшэд таба-зургаадахи һууринуудта гараба.

Бүхэроссин авиамоделистнүүдэй дундаһаа манай һургуулиин спортсменүүд яһала һайн амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

И. МАЛЬЦЕВ.

ЗҮГЫН ТОҺО СУГЛУУЛАГШИ

Алтайн совхозой түб бууһаа холохон бэшэ газарта зүгы үсхэбэрилэгшэдэй байра түхеэрэгдэнхэй. Хэды эртэ үглөөгүүр байгаашье һаань, эндэ зүгышэдэй ажал эхилэнхэй байгаа һэн. Байрыень тойроод үнгэ бүриин сэсэг набшаар надхаһан үргэн тала.

Нина Галдановагай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд түрүүшын сэсэгэй шэмэтэ тоһо туха сүлөөгүй суглуулжа байба. Тиин сагаан халаадуудые үмдэһэн эхэнэрнүүд зүгынүүдһээ айнгүй түргэ түргэнөөр тэдэнэрэйнгээ гэрхэнүүдһээ амтатай тоһотой рамануудыень абажал мэдэнэ.

Спорт

БАРИЛДААНАЙ КОВЁР ДЭЭРЭ

Россин Федерациин багшанарай институдуудай спортсменүүдэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар мүрысөөн һаяшаг Махачкала хотодо боложо дүүрэбэ. 14 институдай барилдаашад энэ ехэ наадаанда хабаадаһан байгаа.

Нёдондо манай багшанарай институдай спортсменүүд хоёрдохи һуури эзэлһэн һаа, мүнөө эдэнэр илаһан байна. Спортын мастерта кандидат Виктор Ринчинов, уласхоорондын классай спортын мастер Олег Алексеев Россин чемпионууд болобо.

• • •

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар бүхэсоюзна ехэ мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Хальмагай АССР-эй ниислэл — Элистэ хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Оронойманай олон соёна республиканудай эрхим бэрхэ барилдаашад, эдэнэй дунда «Урожай» бүлгэмэй областной Соведэй инструктор, СССР-эй спортын мастер Илья Гармаев энэндэ хабаадалсана.

• • •

Баргажанай аймагай Баян-Голой дунда һургуулиин 9-дэхи класс дүүргэһэн Борис Будаев энэ жэлдэ ехэ амжалта, илалта туйлаһан байха юм. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар эдиршүүлэй дунда «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ тэрэ илажа, чемпион болоо һэн. Һүүлээрнь Новосибирск хотодо болоһон СССР-эй чемпионадта Б. Будаев гурбадахи һуури эзэлһэн байгаа. Тиин мүнөө Краснодар хотодо болохо ехэ мүрысөөндэ хабаадахын тула манай эдир барилдаашан Минскдэ һорилго-һуралсалай сборто ошоод байнхай.

ХОЁРДОХИ ҺУУРИДА

Һур харбалгаар «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Дагестанай АССР-эй Дербент хотодо болобо. РСФСР-эй область, хизаар болон автономито республиканудай 8 команда энэндэ хабаадаа.

Шэтын областиин мэргэшүүл командаараа илажа, «Урожай» бүлгэмэй Россин Соведэй чемпионууд болобо. Яхадай харбагшад — хоёрдохи, Томско областиин спортсменүүд гурбадахи һууринуудта гараа. Манай команда дүүрэн бэшэ бүридэлтэй байжа хубиин түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадаха ушартай болоһон байха юм.

Ивалтын гидромелиоративна техникумэй багша, спортын мастер Цындыма Цыминдоова бүхы арга хабаяа гаргажа шадаагүй, 5-дахи һуури эзэлбэ. Тус техникумдэ һурадаг Виктор Дансаранов (манай спортын ветеран Даядар Дансарановай хүбүүн) М-1 упражненеэр мэргэлхэдээ, 984 очко абажа, спортын мастерта кандидатай норматив дүүргээ. Энэнь залуу харбагшын түрүүшын ехэ амжалта гээшэ.

Хубиин түрүү һуури эзэлэлгэдэ СССР-эй спортын мастер А. Клеменский (Томск) илаба. «Сельхозтехникын» Буряадай нэгэдэлэй инженер, спортын мастер Цыренжаб Будаев М-2 упражненеэр харбадалаа 2.280 очко абажа, хоёрдохи һуурида гараа.

Тэрэ 90 метртэ — хоёрдохи, 70 метртэ — нэгэдэхи, 50 метртэ — хоёрдохи, 30 метртэ дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байха юм. Ц. Будаев «Урожай» бүлгэмэй Россин Соведэй сборной командада оруулагдаа, тус бүлгэмэй Түбэй соведэй байгаа шэ онной августын 20—25-да Дербент хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабадуулагдахаар үлөөгдөө.

УЛААН-ҮДЭҺӨӨ МОРДОБО

Мэргэн буудалгаар «Урожай» бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн августын 8-һаа 15 болотор Москвада үнгэргэгдэхэнь.

Зоно соогоо шалгарһан манай мэргэшүүл энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахаар ошобо. «Урожай» бүлгэмэй мэргэшүүл: Зэдын аймагай «Мир» колхозой тракторист А. Гаськов, Буряадай хүдөө ажахын техникумэй багша, спортын хүндэтэ мастер П. Николаев, ВСТИ-гэй студентнэр Т. Николаева, О. Попелыгин, статуправлениин хүдэлмэрилэгшэ М. Мадасон гэгшэд командын бүридэлдэ орено.

Б-М. ЖИНГЖИТОВ.

Футбол

ГЭДЭРГЭЭ СУХАРИХАГҮЙГӨӨР

СССР-эй «А» классай хоердохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда арбан юһэдэхи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Августын 5-да үнгэргэгдэһэн наадаанда хоёр лэ командын футболистнууд айлшаар ерэһэн командадаа шүүгдэжэ, мүрысөөнэй таблицада гэдэргээ түлхигдэбэ.

Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Улаан-Үдын «Сэлэнгэ», «Шэтын «Локомотив» команданууд болоно. Манай «Сэлэнгэ» команда Барнаулай «Динамын» футболистнуудта аяар 1:3 тоотойгоор шүүгдэхэдээ, тэдэнээ урагшань табижа, өөһэдөө гэдэргээ сухаряа. Шэтын футболистнууд Новосибирскын «Чкаловец» командатай 0:0 тоотойгоор тэнсэбэ. Эндэ «Чкаловец» командын футболистнууд нэгэ очко бэшүүлхэдээ, хоёр һуури урагшаа дабшажа, түрүүшын табанай тоодо оролсожо үрдибэ.

Айлшаар ошоһон бусад командануудай футболистнууд талмайн эзэдтэ шүүгдэһэн байна. Жэшээнь, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлһэн Свердловскын «Уралмашай» футболистнууд Братскын «Энергия» командада 1:0 тоотойгоор шүүгдэбэшье, түрүү һууридаа үлэбэ. Хоёрдохи һуури эзэлээд ябаһан Хабаровскын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ Омскын «Иртыш» командатай наадаһан байна. Тиихэдээ айлшадтайгаа 2:2 тоотойгоор тэмсэжэ гарахадаа, нэгэ һуури гэдэргээ сухариха баатай болобо. Юуб гэхэдэ, түрүү һуури эзэлхын түлөө гансал эдэ гурбан команда мүнөөдөө тэмсэжэ ябана бшуу. Тиимэһээ эдэл гурбан командын футболистнууд бэе бэеэ һэлгэлсэжэ ябаад, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлнэ ха юм.

Һүүлэй үедэ шүүгдэжэ эхилһэн Благовещенскын «Амур» командын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ наадажа эхилбэ. Тиин эдэнэр хоёрдохи уулзалгадаа Тюмениин «Нефтяник» командые 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна. Тиихэдэ Эрхүүгэй футболистнууд Томскын «Торпедые» 3:0, Красноярскын «Автомобилист» Уфагай «Строитель» командые аяар 4:0 тоотойгоор шүүгээ. Мүн Ангарскын «Ангара» Ижевскын «Зенит» командые 2:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ	Очко
«Уралмаш» Свердл.	19	12	2	5	37—15	26
«Динамо» Барнаул	19	10	6	3	26—16	26
СКА Хабаровск	18	10	5	3	31—13	25
«Амур» Благовещенск	19	7	9	3	21—19	23
«Чкаловец» Новосибирск	19	8	6	5	23—17	22
«Уралец» Нижний-Тагил	17	7	7	3	15—11	21
«Энергия» Братск	19	9	3	7	19—19	21
«Луч» Владивосток	18	7	6	5	23—18	20
«Ангара» Ангарск	19	7	5	7	19—22	19
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	19	7	4	8	25—30	18
«Торпедо» Томск	19	6	5	8	15—22	17
«Звезда» Эрхүү	19	5	6	8	33—30	16
«Зенит» Ижевск	19	6	4	9	16—20	16
«Нефтяник» Тюмень	19	7	2	10	20—29	16
«Автомобилист» Крас.	19	5	5	9	20—18	15
«Строитель» Уфа	19	6	2	11	22—31	14
«Иртыш» Омск	19	4	5	10	20—27	13
«Локомотив» Шэтэ	19	2	6	11	10—38	10

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ПАРИЖ

ЗОРИГЖУУЛЬҺАН ҮРЭ ДҮНГҮҮД

ТАСС

Хельсинкидэ болоһон Зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда гар табиһан ушар Франциин улад зониие ехэхэн найдамтай болгоһон байгаа гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьярг. Европодо аюулгүй байдал, хани холбоо тогтоохо тушаа асуудалаар Зүблөөнэй үнгэргэгдэһөөр нэгэ жэлэй ойтой дашарамдуулан, ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлһэн байна. Тиихэдээ Зүблөөндэ хабаадаһан бүхы гүрэнүүдэй хоорондо бүри ехээр этигэлсэһэн, бүри ехэ хани халуун харилсаанууд тогтоогдохо, улад зоной хоорондохи харилсаанда һаалта хэдэг гол зүйлнүүд буруулагдаха, арадууд хоорондоо хани халуун болохо, бүхы оронуудай граждаиинууд эрхэ сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ аргатай болохо аабза гээд тэдэнэр найдана гэжэ хэлэбэ.

Һүүлэй сагта уласхоорондын харилсаанда ашатай һайн хүгжэлтэ үзэгдөө гэжэ министр тэмдэглэбэ. Тиимэһээ Түгэсхэлэй актын дүримүүдые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүд абтаһан байна. Гэбэшье, Хельсинкидэ табигдаһан зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохын тула үшөөл ехэ юумэ хэхэ бүтээхэ хэрэгтэй, яахадаб гэхэдэ, Түгэсхэлэй акт удаан болзортой программа мүн, харин зүблөөнэй дүүрэһэн сагһаа хойшо үнгэрһэн 12 һара тон богони үе гэжэ Ж. Сованьярг саашань хэлэбэ. Түгүүрил һуларуулгые бүри гүнзэгы рүүлхын тула Түгэсхэлэй актын дүримүүдые бүрин түйсэдөөр бэелүүлхэ шухала гээд һананаб. Энэ документ дотор тоологдоһон хамаг гол ёһонуудые сахихада бүхы оронуудай аюулгүй байдал, арадуудай хани холбоон хангагдаха байна.

Зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүдэй хоорондо, тэдэнэй ямаршье холбоондо хамаатай байгаа һаань, урдань тон үлүүдэ тоологдодог байһан нэгэшье асуудал алгасангүйгөөр, нюуса далдагүйгөөр зүбшэдэг болоһон ушар Хельсинкидэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй эгээл һайн үрэ дүн болоно, энэл бидэниие урмашуулна гээд тоолоноб гэжэ министр мэдүүлбэ.

Алас холын зорилгонууд тодохоноор хараалагдаа гэжэ түгэсхэлдөө Ж. Сованьярг хэлэбэ. Хараалагдаһан замһаа ехээр хадуурангүй тэдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэй байна, зүгөөр документдэ гар табигдаашье һаань, ондоо ямаршье шиидхэгдэхэ асуудалнууд гарахагүй гэхэгүй.

РИМ

ИТАЛИ: СЕНАДТА ДУУГАА ҮГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД

ТАСС

Христианска демократ Дж. Андреоттиин эмхидхэн байгуулһан Италиин шэнэ правительство сенадай этигэл найдабарида хүртэбэ. Правительствада найдажа байһанайнгаа түлөө 136 сенатор дуугаа үгөө, 17 хүн буруушаагаа, 69 хүн һаналаа барияа. 100 сенатор дуугаа үгэлгэдэ хабаадаагүй.

Христианско - демократическа партиин түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн нэгэ партяар түлөөлэгдэһэн кабинедые дэмжэжэ байһанаа ХДП-гэй сенаторнууд мэдүүлһэн байна. Коммунис, социалис, социал-демократическа, республиканска ба либеральна партинуудай түлөөлэгшэд дуугаа үгэлгын үедэ һаналаа бариба.

Депутадуудай палатада правительствын программа тушаа хөөрэлдөөнүүд, шэнэ кабинедтэ этигэн найдажа байһан тухай асуудалаар дуугаа үгэлгэ энэ неделидэ үнгэргэгдэхэ юм.

БИРМИНГЕМ

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙДЭЛГЫН ХОИШОЛОН

ТАСС

23 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр ажаллажа байһанайнь һүүлээр Эдвард Диккенсые хүдэлмэриһөөнь гаргаба. Диккенс 18 һарын туршада хүдэлмэригүйдэлгын туһаламжа гэдэгээр хоолойгоо тэжээжэ ябадаг байгаа. Тиихэдээшье дахин хүдэлмэригүй [illegible] гэжэ найдаг аад [illegible] бшуу. Һүүлээрнь 48 наһатай хүдэлмэригүй энэ хүн бэеэ хорлоод [illegible] һүүдэр [illegible] үедэ тэрэ хэндэшье хэрэгээ бөлөөб гэжэ һанадаг болоо һэн гээд һамганиинь мэдүүлһэн байна.

57 наһатай Теодор Эванс гэгшын бэеэ хорложо алаһан ушар бэшэл иимэ удхатай юм. Тэдэнэй илгаань юуб гэхэдэ, тэрэ ажалһаа гаргагдаагүйшье һаа, хэзээл хүдэлмэригүйдэнэ аабиб гэжэ ходо айжа ябадаг байгаа ха.

МАДРИД

ИСПАНИДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Диктатураһаа демократическа ёһо гуримуудта орохо харгы зам ба арганууды зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор политическэ ажал ябуулагшадай уулзалганууд Испаниин ниислэл хотодо боложо үргэлжэлһөөр.

Правительстватай хэһэн хөөрэлдөөнэй гуримууд, конституцида оруулагдаха ёһотой хубилалтанууд, ороной хуули гаргадаг дээдын зургаание һунгаха тухай гол дүримүүд —эдэ бүхы темэнүүд зүүнэй үзэлтэй, центрис ба хархис либеральна партинуудай эндэ болоһон зүблөөн дээрэ хаража үзэгдэбэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Коммунис, социалис арадай, демократическа, арадай ба бусад хэдэ хэдэн партинууд, мүн Испаниин социал-демократическа холбоон, партийнабэшэ хэдэн ажал ябуулагшад, правительствын түрүүлэгшэ Адольфо Суаресай тала баридаг захиргаанай хоёр түлөөлэгшэ зүблөөндэ хабаадаһан байна.

Политическэ ажал ябуулгынгаа түлөө түрмэдэ хаагдаад, һаяхан сүлөөлэгдэһэн коммунистнууд Мадридта пресс-конференци үнгэргэбэ. Тиихэдээ орон доторхи политическэ байдалай тогтуурига гүй байһан тухай хэлэбэд. «Тогтууригүй байдалай удхань юун ба гэхэдэ, мүнөө бидэ сүлөөдэ гараад байгаашье һаа, урдынгаа гэм зэмээр хэдынэйшье сагта түрмэдэ дахинаа хаагдашахадаа магадгүйбди...» — гэжэ КПИ-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн Симон Санчес Монтеро мэдүүлээ.

ЛОНДОН

АФРИКЫН АШААР...

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Иран ошохо замдаа Лондондо халта тогтожо, Англиин премьер-министр Дж. Каллагэнтэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

Африкын урда хубидахи байдал хадаа хөөрэлдөөнүүдэй гол темэнь байгаа. Гэбэшье ямар нэгэ тодорхой баримтануудые дурдахаяа арсаһан байна гэжэ хоёр талын гусхай түлөөлэгшэд баталба. Родези тушаа англо-американска шэнэ «үүсхэл» тухай хөөрэлдөөн болоһон байна гээд нютагай адаглагшад заана Африкын хүн зондо зарим тэды буултануудые хэжэ, эндэхи оронуудые колониальна дарлалта мүлжэлгэдоро үлөөхэ гээшэ энэ үүсхэлэй гол зорилго болоно.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай гүрэнэй секретарь, Англиин премьер-министр ЮАР-тахи байдалые зүбшэн хэлсэһэн байна. ЮАР хадаа Англиин ба Холбоото Штадуудай Африкын урда хубида бэелүүлдэг политикын түшэг тулгуури болоно. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Иоганесбург шадар африкан зоной хэжэ байһан шэнэ буһалгаанууд тухай хөөрэлдэһэн байгаа. Гэбэшье расистнуудай гутамшаг муухай ябуулганууд тухай нэгэшье үгэ дурдагдаагүй байха юм.